

Маладзечна, Вілейка, Смаргонь, Ашмяны, Валожын, Мядзел, Астравец, Мінск

рэгіянальная газета

20 чэрвеня 2003 года

№ 25 (426)
Выходзіць па пятніцах

ПАНОС Тэлетыдзень

Навіны рэгіёну

Фестываль пачынаецца

МАЛАДЗЕЧНА. Сёння стартуе VII Нацыянальны фестываль беларускай песні і паэзіі "Маладзечна-2003", які адкрыецца ў 21 гадзіну на Цэнтральнай плошчы. Прыхарошаны горад ледзь паспявае сустракаць ўдзельнікаў і гасцей, што спяшаюцца да нас з бліжняга і далёкага замежжа.

Марына СЛІЖ.

Дарогу не забыўся

АШМЯНЫ. 89 хлопчыкаў і дзяўчынак нарадзіліся за 5 месяцаў года ў горадзе. Дзякуючы буслу, што не забыўся сюды дарогу, Ашмяны сталі першым горадам у вобласці па нараджальнасці. Дарэчы, яна значна перавышае смяротнасць, на вечны спачын пайшлі тут з пачатку года 52 чалавекі.

Марына СЛІЖ.

Адпачыць за мяжой

ВАЛОЖЫН. Больш за сто выхаванцаў мясцовай школы-інтэрната пройдуць сёлета аздараўленне за мяжой. Дзяцей прымуць Італія і Ірландыя, куды першую групу хлопчыкаў і дзяўчынак адправілі на аздараўленне яшчэ ў маі

Наталля ШТЭЙНЕР.

Расцвітуць сады

АСТРАВЕЦ. Больш за 100 яблынь пасадзілі ў гэтым годзе ў Дайлідскай сярэдняй школе. Набыць саджанцы дапамог кіраўнік фермерскай гаспадаркі "Світанак-Л" **Часлаў Лабачэўскі**. Ён пасадзейнічаў і ў распрацоўцы праекта сада, і ў пасадцы яблынь. Падобныя сады закладзены ў Гудагайскай, Альхоўскай і Кемелішскай сярэдніх школах.

Мар'ян ВЯНГРОЎСКІ.

Гасцініца не пустуе

ВІЛЕЙКА. Не мае недахопу ў пастаяльцах мясцовая гасцініца. На сённяшні дзень тут жывуць 65 чалавек, большасць з якіх — камандзіраваныя ў горад спецыялісты, што вядуць газ. Спыняюцца і іншаземцы. Гасцінічныя аднамесныя нумары здымалі да нядаўняга часу палякі, чэхі, амерыканцы.

Марына СЛІЖ.

«Падвялі» хімікаты

МЯДЗЕЛ. На мінулым тыдні работнікі праваахоўных органаў затрымалі галоўнага агранома птушкафабрыкі "Новая зара". Ён абвінавачваецца ў крадзяжы ў красавіку 185 літраў ядахімікатаў на суму звыш за 4 мільёны рублёў. Расследуецца і яшчэ адна аналагічная справа ў адносінах да жыхара вёскі Зані, які спрабаваў збыць няведама як набытыя ядахімікаты.

Алесь ВЫСОЦКІ.

Каб горад родны прыгажэў

МАЛАДЗЕЧНА. Прыемна здзівіць гараджан сумеў напярэдадні фестывалю народны майстар Беларусі разьбяр Анатоль Лавор. На ствале старой таполі, што акурат насупраць рэстарана "Маладзечна", ён стварыў манументальную скульптуру дзяўчыны.

Дрэва ўжо дажывала свой век. І не сёння, дык заўтра, у яго рыхлы, раздвоены ствол, павінна была ўпіцца вострымі зубамі руплівіца-піла. А майстар кінуў сваім вокам і вырашыў падоўжыць яму жыццё. Тыдзень-другі цяжкай, напорыстай працы і на камлі разгалістага дрэва сталі з'яўляцца абрысы дзяўчыны. Высокай, статнай, у нацыянальным уборы і з доўгай, да пояса, касой. "Хто гэта?", – праходзячы міма майстра часта пытаюцца людзі. Анатоль толькі ўсміхаецца, бо сам яшчэ не вырашыў, як назаве свой новы твор. Мо' "Маладачанка", а мо' "Вясна". А да гэтага былі "Алені", "Дзве савы", скульптуры якіх устаноўлены на аўтадарозе Мінск-Маладзечна, работы "Сымон-музыка" і "Лесавік", што ў свой час экспанаваліся ажно на выстаўцы ў Маскве.

Разьбяр Анатоль Лавор ў час працы над скульптурай. Фота Ірыны РАБУШКІ.

Цяжка пералічыць работы чалавека, які разьбой па дрэве займаецца, можна сказаць, з дзяцінства. А цяга да сякеры і стамескі – ад бацькі, Васіля Іванавіча Лавора, што быў прызнаным майстрам на ўсю акругу. Рабіў зэдлі, мэблю, бочкі, у якіх агуркі і капусту салілі жыхары ўсіх бліжэйшых вёсак, і ніколі не меў адбою ад заказчыкаў. Сын пайшоў далей, з-пад яго рук нараджаюцца скульптуры. Але гэтак жа, як і калісьці бацька, амаль не адпачывае. Лета распісана далёка наперад: трэба паспець закончыць старыя работы, пачараваць над новымі, сустрэцца з аднадумцамі, сябрамі, каб падзяліцца напрацоўкамі і тут жа павучыцца ў іх. Спрыяюць такому абмену вопытам рэспубліканскія і абласныя пленэры, якія маладзечанец Анатоль Лавор стараецца не прапускаць. Бо яны – крыніца натхнення, без якога майстру – як без рук. Прыходзіць яно звычайна позна ўвечары, калі ўвесь горад спіць. У гэтай цішыні быццам па сабе падключаюцца да натхнення яшчэ і ўменне, фантазія, без якой не быць ні адной рабоце.

...У наш таропкі, дзелавы век людзей цяжка чым-небудзь здзівіць. Прывыклі яны да звышгукавых самалётаў, камп'ютэраў, радыётэлефонаў. А вось ля мужчыны, што, узброіўшыся сякерай і стамескай, тры тыдні запар працуе ля рэстарана "Маладзечна", пройдзе, не спыніўшыся, хіба што самы раўнадушны. Кожнаму хочацца ведаць, што за цуд творыць разьбяр і з якой нагоды. Чалавек на слова не скупы, Анатоль Лавор з задавальненнем расказвае пра свой спецыяльны заказ і нават каменціруе ход работ. Маўляў, няхай далучаюцца людзі да мастацтва.

У натоўпе, які штовечар збіраецца ля дрэва, амаль заўсёды стаіць і яго дачка. Сціпаная, задуменная дзяўчынка, якая пільна сочыць за кожным рухам бацькавых рук. Лена пакуль што не спрабавала сябе ў разьбе па дрэве, але лепіць, малюе адмыслова. Бацьку гэта не можа не радаваць: будзе каму перадаць свой вопыт, прадоўжыць справу, якой верна служаць ужо два пакаленні Лавораў.

Марына СЛІЖ.

І ў Сербіі перамаглі

Тэатр лялек "Батлейка" вярнуўся ў Маладзечна з Сербіі са спецыяльным дыпломам.

2-я старонка

Стрэлкі рушылі

Галоўны гадзіннік Маладзечна на гасцініцы ў цэнтры горада зноў паказвае дакладны час. Расказвае Марына Сліж.

4-я старонка

Салям алейкум, Беларусь!

Дзевяць стагоддзяў побач з беларусамі і прадстаўнікамі іншых нацыянальнасцей жывуць у нашым краі татары. Аб іх жыцці, традыцыях і звычках піша журналістка Ірына Пашкевіч.

6–7-я старонкі

■ ФЕСТЫВАЛЬ

Перамаглі ў Сербіі

МАЛАДЗЕЧНА. Мінскі абласны тэатр лялек "Батлейка" атрымаў спецыяльны дыплом за лепшы спектакль на 10-м міжнародным фестывалі тэатраў для дзяцей, які прайшоў у Субоціцы, што ў Сербіі.

На фестываль з'ехаліся 22 краіны свету. Сярод іх ЗША, Англія, Італія, Германія, Фінляндыя, з былога СССР – Расія, Украіна і Беларусь, якую прадстаўлялі маладзечанцы. Яны паказалі гледачам спектакль рэжысёра Юрыя Сарычава "Меч анёла". Ролі ў ім выканалі Таццяна Чаеўская, Таццяна Паўлючук і Уладзімір Уладыка. Раней гэты спектакль быў тройчы адзначаны на розных фестывалях.

Актрыса Мінскага абласнога тэатра лялек "Батлейка", што ў Маладзечне, Таццяна Чаеўская была ўдзельніцай міжнароднага фестывалю ў Сербіі.

Фота Ірыны РАБУШКІ.

Конкурс

Упершыню старшынёй журы быў прадстаўнік Беларусі – галоўны рэжысёр Віцебскага абласнога тэатра "Лялька" Віктар Клімчук. Журы працавала па сістэме закрытага галасавання і галоўным чынам было зарыентаванае на шоу. Запар працавалі тры краіны на розных сцэнічных пляцоўках.

У заходнееўрапейскіх тэатраў шоу атрымлівалася добра. Украінскія, рускія і беларускія акцёры імкнуліся закрануць душу і сэрца чалавека. Гэта ўжо іх адштурхнула ад перамогі. Але нямецкі член журы Олаф Берныштэнгель ацаніў спектакль маладзечанцаў:

— Ён не падобны на іншыя работы. Бачна нацыянальная культура.

Папулярнасцю ў іншаземных артыстаў карыстаўся "Шчаўкунчык" Гофмана. Па матывах гэтага твора было тры спектаклі ў выглядзе таго самага шоу ці канцэртнай праграмы. Наўрад ці рускаму кампазітару Чайкоўскаму, які напісаў да аднайменнага балета музыку, прыйшлося б гэта даспадобы. "Шчаўкунчык" у выкананні артыстаў са Славакіі атрымаў Гран-пры. У спектаклі было 20 шчаўкунчыкаў-лялек у розным выкананні. Гаспадары фестывалю – сербскія акцёры – здзівілі арыгінальным афармленнем сцэны: яна была бялюткай, нават падлога. Сербы выкарысталі ў спектаклі кам'ютэрную графіку. Прыкметна вызначалася сярод акцёраў немка, якая іграла монаспектакль. Нямецкія лялькі былі вельмі маленькімі, амаль што ювелірнай работы.

Уражанні

Чатыры дні і тры ночы ехалі маладзечанцы ў Сербію і назад. Перасякалі ўкраінскую, румынскую і сербскую граніцы. Бачылі заснежаныя Карпаты, прыпыняліся каля горнай ракі з надзвычай празрыстай вадой. У Сербіі шмат вінаграднікаў. Цяпер там разгар лета. Уразілі вялізныя палі з чырвонымі дзікімі макамі. На іншых палях, не меншых па плошчы, людзі з матыкай у руках абраблялі кукурузу. На румынскіх палях шмат коней, малых і худых. Каровы са званочкамі. Таму паўсюдна чуецца перазвон. А яшчэ ў Румыніі шмат цыганоў.

Тэмпература паветра ўжо ад раніцы +36 градусаў. Але ў фестывальнай Субоціцы яе не так складана пераносіць. Там шмат цяністых вулачак, крыніц, з якіх можна піць.

Велічна выглядае ратуша з гадзіннікамі ў цэнтры горада. Субоціца крыху старэйшая за Маладзечна. Калі ў Югаславіі была вайна, яе тры месяцы бамбілі, шмат гараджан загінула. Адна бомба да гэтай пары ляжыць у возеры ў звярынцы. Між іншым, ён лічыцца лепшым у Еўропе. Там жывуць ламы, сланы, бізоны, белыя паўліны.

Субоціца – своеасаблівы горад. Дамы, зробленыя з каменняў, не вышэй за наш 4 паверх. Усе яны рознакаляровыя. Драўляныя жалюзі знаходзяцца за вокнамі, а шнурок – у хаце. У горных пасяленнях каля кожнага дома стаіць крыж, як ахоўнік для жыхароў сейсмічнай зоны. Нідзе няма гаражоў. Машыны пакідаюць на вуліцах.

Апранаюцца сербы адметна. Жанчыны і мужчыны часцей ходзяць у кароткіх штанах, шортах, джынсах, у плеценых, накшталт саламяных, капелюшах. І ўсё гэта выглядае на дзіва элегантна.

Ядуць сербы вельмі салёнае і вострае мяса. Яшчэ і дадаткова ў асобным посудзе ставяць вострую прыправу. У кафэ сербы ходзяць не столькі паесці, колькі папіць. Чаго было аж зашмат – дык гэта капусты. Ёй карміліі з ранку, і днём, і вечарам. Хлеб – толькі белы, тоўсты, булкі ў паўметра даўжынёй.

Так і прайшоў тыдзень маладзечанцаў у Сербіі. 130 еўра, якія атрымалі ў якасці прыза, па словах дырэктара "Батлейкі" Алы Паляковай, захаваюць для далейшага ўдзелу ў наступных фестывалях. Ужо ў Сербіі іх афіцыйна запрасілі на міжнародны фестываль ва Ужгарадзе, які пройдзе ў наступным годзе. Акцёры ж хацелі б патраціць грошы на аднаўленне спектакля "Пакінуты ўсімі", які таксама можна паказаць на фестывалях.

Ірына РАБУШКА.

■ СМАРГОНСКІЯ НАТАТКІ

Харавік Усевалад Кубаеўскі

У 60-х гадах у Смаргонь прыехаў цікавы харавік Усевалад Кубаеўскі. Ён валодаў школай царкоўнага песнапення, таму адразу ў лепшы бок змяніў манеру гучання хору Дома культуры. Працаваў над творамі без суправаджэння і заўсёды карыстаўся толькі камертонам. Пра хор сталі гаварыць як пра канцэртны калектыў.

Высокі ўзровень сталі паказваць танцоры пад кіраўніцтвам выпускніка Гродзенскага культасветвучылішча Славы Федаровіча.

Прыехаў на працу з Гродна харавік-дырыжор з кансерваторскай адукацыяй Анатоль Гіцэвіч, у якога быў вялікі творчы патэнцыял. Яму прыйшла думка стварыць ансамбль песні і танца, дабавіўшы аркестравую групу.

Першыя рэпетыцыі з аркестрантамі праводзіў Мікола Ходаш. Цяжка яму было кіраваць, бо сам іграў на баяне, а пры рэпетыцыйнай працы, каб збалансаваць гучанне ўсіх інструментаў, трэба, акрамя сябе, чуць іншых.

Перад паездкай створанага ансамбля песні і танца ў Польшчу былі запрошаны для аказання творчай дапамогі выдатныя музыканты з Мінска — харавік-дырыжор Уладзімір Раговіч і кіраўнік аркестра Кастусь Паплаўскі.

У той час я ўжо працаваў у Маладзечне, але мне (як земляку) прапанавалі ігру ў аркестравай групе ансамбля на цымбалах.

Альгерд Апановіч ужо іграў партыю першай прымы, таму мне дасталася другая. У час выступлення без другіх цымбалаў абысціся можна, а без першых – не.

Мне перадалі цэлую папку аркестравых партый і папрасілі хутчэй разабраць і вывучыць на памяць. Усе партытуры былі зробленыя Кастусём Іосіфавічам Паплаўскім, які працаваў з аркестрам у Дзяржаўным хоры разам з Генадзем Іванавічам Цітовічам.

Смаргонскія аркестранты, прыязджаўшыя па сваіх справах, знайшлі мяне ў Маладзечне і спыталі:

— Ну, як? Ці вывучыў свае партыі. Кастусь Іосіфавіч патрабуе, каб ты прыязджаў на рэпетыцыі.

— Ай, — кажу. – Не ведаю, што рабіць. Нейкія партыі абы-што, у галаву не лезуць.

І сапраўды, зусім не тое, каб разагнаўся і малаці да канца. А то так. Некалькі разоў стукнуў, паўзы. Некалькі працяглых нот, зноў паўзы, а потым ніжнія гукі варыяцый. Тут лепш вучыцца на рэпетыцыях, калі ты чуеш, што твае гукі патрэбныя і гучаць.

Нарэшце адпрасіўся з працы і прыехаў у Смаргонь на рэпетыцыю. Настроіў свае цымбалы, абклаўся нотамі і трасуся. Мяне папярэдзілі, што на апошняй рэпетыцыі К.Паплаўскі пытаўся:

— Дзе другі цымбаліст? Партыі яму перадалі?

Былы дырэктар дзіцячай музычнай школы Міхась Адамавіч Жаўрыд, які іграў на скрыпічным кантрабасе, жартам кажа:

— Ён сказаў, што партыі абы-што.

Аркестранты, сярод якіх былі вядомыя скрыпачы Аўрора Леанідаўна Эскіна, Багдан Іосіфавіч Габрыновіч, баяністы Мікола Ходаш, Фёдар Пятрынчык, Віктар Жыткевіч, добра ведалі мой гумар і неяк незнарок разам усміхнуліся. На што тады адрэагаваў К.Паплаўскі і са злосцю сказаў:

— Ну, няхай тады піша сабе сам.

Пачалі іграць. Альгерд іграе, глядзіць па баках, жартуе, а я спрабую асцярожна і зусім лезу не туды.

Нарэшце Кастусь Іосіфавіч спыніў акестр і кажа:

— Вы працуеце ў Маладзечне. Чаму вы там вучыце сваіх вучняў?

Пасля гэтых слоў стала крыўдна, і я падумаў, а навошта мне гэта трэба. Пераносьзаняткі з вучнямі, едзь, працуй над партыямі і ўсё гэта, як кажуць, за так, бо нават простае слова "дзякуй" табе ніхто не казаў. Я ведаў, што на мастацтве ніхто не зарабляў, акрамя кіраўнікоў. Гэта яны ставілі свае ўмовы, таму прыняў тое, як іграў.

Што здарылася на самой справе. Калі аркестр стаў працаваць сумесна з харэаграфічным калектывам, у сваіх пошуках ім давялося нешта падкараціць, павялічыць ці проста памяняць месцамі. Музыканты гэта добра ведалі, зрабілі ў нотах адпаведныя карэктывы, а я іграў тое, што было напісана. Па складанасці такія партыі мог іграць з ліста, але ж трэба было гэтаму здарыцца, сам вінаваты. Кінеш слова, потым пашкадуеш.

Праз некаторы час усё вывучылася само, і ў час ігры стаў праяўляцца мой артыстызм, якому заўсёды вучыў сваіх вучняў, бо па іх ігры адразу можна сказаць, у каго вучацца. "Артыстычнасць не менш важная за музычнасць", — прачытаў некалі ў адной з метадычных прац для скрыпкі і потым на гэта звяртаў вялікую ўвагу.

Пасля нейкага ўдалага выступлення да мяне падышоў Кастусь Іосіфавіч і кажа:

— Скажыце, вы не жадаеце пайграць у Дзяржаўным калектыве пад кіраўніцтвам Г.І.Цітовіча. Нам зараз якраз патрэбны цымбаліст. На што я з удзячнасцю адказаў:

— Дзякуй за прапанову. У мяне ёсць работа.

Потым была яшчэ адна творчая заўвага. І толькі цяпер я мог бы ўсё зрабіць інакш.

На нейкім аглядзе мастацкай самадзейнасці было выступленне ансамбля песні і танца імя М.Агінскага ў Доме палітасветы ў Гродне. У час выступлення ансамбля мы з Альгердам Апановічам выходзілі з аркестра і гралі на цымбалах дуэтам. Для большай саліднасці чамусьці вырашыў іграць на фартэпіяна.

Маім пастаянным канцэртмайстрам была выкладчыца па класе вакалу Гродзенскага музычнага вучылішча Вера Давыдаўна Бэр. Яна магла выручыць мяне ў любы момант і таму пагадзілася на гэты раз. Фартэпіяна на гэтай маленькай сцэне не настройвалі, бо палітыкі на ім не ігралі, і было амаль на паўтона ніжэй. У гэтай сітуацыі мне трэба было прасіць прабачэння за турботы і адпусціць піяністку, якая іграла без суправаджэння, страціла палову прыгажосці і тэксту.

Спачатку мы зайгралі на дудках, потым загучалі цымбалы і далучылася фартэпіяна. Іграць і слухаць было проста немагчыма.

Пасля выступлення на сцэну прыбег усхваляваны К.І.Паплаўскі, махаў рукамі і крычаў:

— Як гэта Церабун, вопытны музыкант, не мог настроіць цымбалы.

За адзін нумар да выступлення апусціць строй у цымбал і за такі ж тэрмін падняць не зробіць ніводны маэстра нават са сталіцы.

— Ай-яй-яй. У мяне ледзь не здарылася расстройства страўніка, — з горыччу дадаў Кастусь Іосіфавіч.

Мы з ім ладзілі, добра разумелі і паважалі адзін аднаго, але чаго толькі не бывае ў творчым жыцці артыстаў.

Некалькі гадоў таму да мяне ў клас зайшла прывабная жанчына і сказала:

— Я з Мінска. Пішу пра К.І.Паплаўскага. Кіраўнік народнага ансамбля песні і танца "Спадчына" Маладзечанскага гарадскога Дома культуры, заслужаны работнік культуры Рэспублікі Беларусь Іосіф Фаміч Сушко накіраваў мяне да вас. Мне патрэбны ўспаміны і цікавыя фотаздымкі тых часоў.

З сямейнага альбома акуратна адклеіў усе лепшыя фатаграфіі і даў ёй. Праз некаторы час яна перадала, але не мае арыгіналы, а копіі.

Так ніхто не робіць, хоць рэпрадукцыі і добрай якасці. Я не шкадую. Дастойныя здымкі павінны служыць гісторыі, ды і Кастусь Іосіфавіч выдатны музыкант, і мае вучні не раз ігралі для яго арыгінальныя апрацоўкі для цымбалаў. Акрамя ўсяго гэтага, ён бацька ўсімі любімай Ядзі Паплаўскай і цесць Аляксандра Ціхановіча.

Юрый ЦЕРАБУН.

Як зламаць стэрэатыпы?

ВІЛЕЙКА. 16 чэрвеня адбылася прэзентацыя прадукцыі Вілейскага раённага спажывецкага таварыства. Галоўнае месца на ёй займалі ўзоры новых найменняў мясных паўфабрыкатаў і кілбас кілбаснага цэха Вілейскага УП КААП "Нарыхтпрам". Па словах старшыні Вілейскага РСТ Наталлі Дзянісаўны Прэпесць, прэзентацыя мела адной з мэтаў разбурыць стэрэатыпы аб недабраякаснасці прадукцыі Вілейскага мясакамбіната.

На дадзены момант каля 50 % аб'ёму кілбас, якія рэалізуюцца ў раёне, завозяцца са Слуцкага і Барысаўскага мясакамбінатаў. Цяпер, падобна, з'явіліся абгрунтаваныя падставы чакаць зменаў у падзеле раённага мясного рынку паміж канкурэнтамі. Вілейскі мясакамбінат набыў новае абсталяванне, а напачатку месяца атрымаў ліцэнзію на выраб мясных паўфабрыкатаў. Менавіта таму стала магчымым паказаць на прэзентацыі агулам больш за 45 узораў мясных паўфабрыкатаў і кілбас.

Разам з мясной прадукцыяй былі на прэзентацыі напоі, макароны, воцат, салаты з марской капусты. Для паўнаты карціны аб вытворчых магчымасцях побач стаялі ўзоры тавараў рытуальных паслуг.

Прэзентацыя зрабіла добрае ўражанне на запрошаных загадчыкаў раённых і гарадскіх крамаў, работнікаў райвыканкома. Увогуле, пра складанае эканамічнае становішча і невысокую пакупніцкую здольнасць насельніцтва гаварыла толькі тое, што доля танных гатункаў кілбас і паўфабрыкатаў складае 75 – 80 % прадукцыі мясакамбіната.

Віталь ПАЎЛОЎСКІ.

■ **ДОБРАЎПАРАДКАВАННЕ**

Вілейскія рабочыя з дарожна-будаўнічага ўпраўлення-13 асфальтуюць дарогу каля Краснага на Маладзечаншчыне.

Фота Ірыны РАБУШКІ.

Жыццё на дарозе

МАЛАДЗЕЧНА. Гэтымі днямі ідзе рамонт аўтамабільнай дарогі Маладзечна–Мінск. Брыгада з 10 чалавек павінна заасфальтаваць 5 кіламетраў. Рабочыя Вілейскага дарожна-будаўнічага ўпраўлення №13, якія рамантуюць дарогу паблізу Краснага, кажуць, што якасць асфальту апошнім часам знізілася. Між тым, рамонт аднаго кіламетра дарогі каштуе не менш за 50 мільёнаў рублёў.

Для рамонту трэба 7,5 тысячы тон асфальту. Штодня віляйчане працуюць па 10 гадзін і прасоўваюцца на 400-500 метраў. Дарога мае рэспубліканскае значэнне. Менавіта па ёй Аляксандр Лукашэнка прыязджае ў Маладзечна.

Год-два таму вілейскія рабочыя селі за руль новых машын для ўкладкі асфальту. Тэхніка беларускай і расійскай вытворчасці з нямецкай «начынкай». У спякоту ў іх высядзець цяжка. Кандыцыянер тут – адзіныня з двух бакоў акенцы. Гарачае ж надвор'е стаіць заўсёды. Бо тэмпература асфальту, які кладуць, +140-+160 градусаў.

Каб асфальт быў роўны і патрэбнай шчыльнасці, трэба 8-10 разоў праехаць каткамі рознай вагі, пачынаючы з лягчэйшага. Менавіта роўныя, без ямак дарогі спрыяюць зменшэнню аварыйнасці на дарогах. Выканальнік абавязкаў галоўнага інжынера Вілейскага дарожна-эксплуатацыйнага ўпраўлення-63 Дзмітрый Храмец неаднойчы быў сведкам здарэнняў.

Галалёд ды снег замінае руху ўзімку. Бывае, па некалькі сутак запар расчышчаем, гаворыць Дз.Храмец. Улетку ад смецця, якое з вокнаў машын кідаюць, пазбавіцца немагчыма. На пляцоўках для адпачынку ламаюць і крадуць павільёны, лаўкі. У час палявання «расстрэльваюць» дарожныя знакі. Дарэчы, самы танны каштуе не менш за 20 долараў.

Рабочыя скардзяцца, што на дарогах няма аніякай сувязі. Калі толькі па тэлеграфных слупах. «Хуткую» выклікаць ці патэлефанаваць дамоў немагчыма. Машыніст-укладчык ДБУ-13 Андрэй Дзяруга з дня на дзень бацькам стане і хоча першым даведацца аб папаўненні ў сям'і.

А пакуль рабочым толькі ссабойка нагадвае аб доме.

Ірына РАБУШКА.

Курсы валют НБ РБ

	12.06 руб.	19.06 руб.
Долар ЗША	2050,00	2054,00
Еўра	2399,22	2416,43
Злоты	542,11	551,93
Літ	694,94	699,96
Расійскі рубель	67,18	67,61

«Вулічныя» курсы ў Маладзечне

Долар	2035/2055	2045/2065

Маладзечна

Цэны на рынку

Прадукты	Цана (руб.) 11.06	18.06
Кілбаса с/вялен., 1 кг	12200	11980
Сасіскі, 1 кг	4300	4310
Селядзец, 1 кг	2800	2800
Рыс, 1 кг	780	780
Грэчка, 1 кг	1450	1450
Цукар, 1 кг	1240	1240
Яйкі курыныя, 1 дзес.	800	800
Алей, 1 л	1550	1650
Маянэз, 280 г	460	450
Кава «Пеле, 100 г	2200	2200
Шпроты, бляшанка 160 г.	800	750
Соус там.«Мінскі», 0,5 л	680	650
Цыбуля рэпчатая, 1 кг	1200	1100
Капуста, 1 кг	1000	750
Морква, 1 кг	1300	1300
Лімоны, 1 кг	2500	2500
Апельсіны, 1 кг	1850	1850
Сялянскія прадукты		
Малако, 1,5 л	700	700
Смятана, 1 л	2000	2000
Масла, 1 кг	4000	4400
Тварог, 1 кг	2000	2000
Яйкі курыныя, 1 дзес.	1400	1450
Бульба, 1 вядро	2500	2800
Яблыкі, 1 кг	1300	1300

■ ПРЭЗЕНТАЦЫІ

Казкі дзяцей Беларусі

У выдавецтве "Мастацкая літаратура" выйшаў зборнік "Казкі дзяцей Беларусі". Апрацоўка і укладанне — Міколы Чарняўскага, мастак — Я.Ларчанка.

Сярод 64 казак дзяцей Беларусі ў зборнік увайшлі 4 казкі вучняў Камароўскай СШ Мядзельскага раёна. Гэта "Пралесачка і мураш" Наташы Відэйкі, "Чаму пчолкі паласатыя" Галі Малькевіч, "Тры лісточкі" Тані Позныш, "Жаба і Смоўжык" Вікі Драўніцкай.

З гэтай нагоды загадчыца Камароўскай сельскай бібліятэкі Марыя Анішчанка правяла прэзентацыю гэтага зборніка. У чытальную залу былі запрошаны юныя чытачы Камароўскай школы, перад якімі яна расказала пра зборнік казак і пазнаёміла з аўтарамі. Перад прысутнымі аўтары расказалі свае казкі. Выявілася шмат жадаючых прачытаць гэты зборнік.

У час гэтай імпрэзы члены лялечнага гуртка Мядзельскага Дома дзіцячай творчасці ў гонар юных аўтараў паставілі п'есу "Дзень добры, сонечнае лета" па метадычнай распрацоўцы Мядзельскай ЦРБ, змест якой быў сугучны са зместам казак зборніка. У пастаноўцы паказана, у якія беды трапляюць дзікія звяры з-за нядбайнасці людзей, што забруджваюць рознымі адходамі наваколле, калечаць жывых істот.

Яська ДРАЎНІЦКІ, Камарова.

«Элегія» адзначае 4-годдзе

ВІЛЕЙКА. 12 чэрвеня ў Палацы культуры адбыўся канцэрт калектыву аўтарскай песні "Элегія". Сёлета калектыў адзначыў 4-годдзе свайго існавання.

Удзельнікі "Элегіі" Таццяна Захарыч, Уладзімір Балбачан, Уладзімір Старадуб, Уладзімір Цанунін выканалі шмат як сваіх песень, гэтак і іншых аўтараў. Прагучалі песні на вершы Максіма Багдановіча, Івана Лашуткі, Віктара Кажуры, на музыку Зінаіды Крупскай.

Цёплы вечар атрымаўся, нягледзячы на невялікую колькасць гледачоў.

Віталь ПАЎЛОЎСКІ.

На здымку: падчас канцэрта (злева направа): Уладзімір Лапцік, Уладзімір Старадуб, Таццяна Захарыч, Уладзімір Цанунін, Уладзімір Балбачан, Людміла Шагава.

Зноў цікае гадзіннік на гасцініцы «Маладзечна». Цяпер ён працуе спраўна. Фота Сяргея МАЦЮШОВА.

Сапраўды дакладны час

МАЛАДЗЕЧНА. Напярэдадні фестывалю галоўны гадзіннік горада зноў стаў паказваць дакладны час.

У знешні выгляд Маладзечна ўпісаўся ён акурат у год, калі горад святкаваў свой 600-гадовы юбілей. Збіралі славутасць на месцы, а вось камплектуючыя, як расказваюць людзі сведомыя, прывезлі дзесьці з Расіі. Гадзіннік вагой паўтары тоны падымалі спецыяльным кранам і замацавалі на сцяне вежы гасцініцы пры дапамозе васьмі сталёвых штыроў. Невялікім ён здаецца толькі знізу. На самой жа справе мае вышыню больш за 6 метраў. Стрэлка, што паказвае гадзіны, важыць 12 кілаграмаў, хвіліны – 18.

Адчуўшы сябе славутасцю, гадзіннік да нядаўняга часу вызначаўся далёка не прыкладнымі паводзінамі. Стрэлкі яго то спазняліся, то спяшаліся, былі нават выпадкі, што стаялі на месцы. Апошні месяц час яны паказваюць дакладны. Што ж за майстар адрэгуляваў "курантаў" і прымусіў працаваць без збояў? З гэтым пытаннем карэспандэнт звярнулася да галоўнага інжынера гасцініцы Станіслава Васілеўскага. Вось што ён расказаў: "У нашага Біг Бэна выйшаў са строю рэдуктар. Рэч як дарагая, так і дэфіцытная, бо вырабляюць іх толькі ў Арменіі. Хто ведае, колькі часу давялося б чакаць, пакуль запчастку даставяць у Маладзечна, але на выручку прыйшоў запасліўы "Камунальнік", на складзе якога знайшлася камплектуючая. Здавалася, праблему вырашылі, але тут жа сутыкнуліся з новай. Не маглі доўгі час адшукаць майстроў, якія б здолелі адкруціць стрэлкі і памяняць запчастку, якая важыць 87 кілаграмаў. Падрадзіліся на гэту работу толькі спецыялісты сталічнага "Вышрамбуда", але і яны не паставілі апошнюю кропку ў гісторыі з гадзіннікам. Аказалася, што навальніца, якая пранеслася ў мінулым годзе над горадам, пашкодзіла не толькі антэны над гасцініцай, але і гадзіннік. На гэты раз выручыў "Электрамодуль", дзякуючы спецыялістам якога Біг Бэн зацікаў зноў. Верыцца, што цяпер гараджанам ён будзе служыць доўга і надзейна".

Марына СЛІЖ.

■ ЗДАРЭННІ

Дзеці трапляюць у аварыі

МАЛАДЗЕЧНА. За 6 месяцаў на Маладзечаншчыне адбылося 6 дарожна-транспартных здарэнняў (ДТЗ), у якіх пацярпелі дзеці. Двое з іх загінула.

...Сакавік. Палачаны. Віктар Ц. кіраваў трактарам МТЗ-80 з прычэпам і наехаў на другакласніка Рамана Л. Хлопчык выбег на праезную частку, каб злавіць мяч.

...Май. На вуліцы Я.Купалы п'яны вадзіцель не справіўся з кіраваннем, выехаў на пешаходную дарожку, дзе пад колы трапіў вучань СШ №1 Віктар М. Школьнік памёр у бальніцы.

У 4-х ДТЗ дзеці атрымалі раненні рознай ступені цяжкасці. Напрыклад, першакурснік політэхнічнага каледжа Дзяніс Р. сеў за руль без вадзіцельскага пасведчання і наехаў на бетонную мачту лініі электраперадач.

Не менш важная праблема на аўтадарогах - ДТЗ з удзелам матацыклістаў. Такіх здарэнняў было 5.

Памяншэнню аварыйнасці на дарогах могуць паспрыяць бацькі. Ім варта:

– выключыць магчымасць самавольнага выкарыстання дзецьмі аўтатранспарту;

– пагутарыць з дзецьмі аб сур'ёзнасці вынікаў захаплення машынай ці матацыклам;

– дабіцца ад свайго 16-гадовага дзіцяці-аўтааматара, каб сын ці дачка самастойна падрыхтаваліся, здалі экзамены у ДАІ і атрымалі вадзіцельскае пасведчанне катэгорыі «А».

У 2-х ДТЗ пацярпелі дзеці-пасажыры. У Аляхновічах сутыкнуліся дзве машыны. У выніку аварыі трэцякласніца і пяцікласнік пашкодзіліся. Трэба адзначыць, што віна падобных здарэнняў цалкам ляжыць на сваяках ці знаёмых, з якімі ехалі дзеці. 8 чэрвеня вясковец з Кунцаўшчыны на дарозе Алёхнавічы-Радашкавічы-Валодзькі не саступіў іншаму вадзіцелю, хаця павінны быў гэта зрабіць. Урэшце школьніка Віктара В. з Алёхнавічаў шпіталізавалі.

Пачатак чэрвеня не абышоўся без аварый. Гэта менавіта той перыяд, калі пачаліся летнія вакацыі. Шмат хто з бацькоў працуе, дзеці самі па сабе. Часта непаўналетнія перабягаюць праезную частку ва неўстаноўленых месцах.Так 3-га чэрвеня адбылося з трэцякласніцай Аленай В., на якую наехала машына на вуліцы Касманаўтаў. На наступны дзень на Вялікім Гасцінцы трапіў пад колы вучань падрыхтоўчага класа дзіцячага сада №4 Дзмітрый К.

Дзяржаўтаінспекцыя Маладзечанскага ГРАУС.

■ ТУРЫЗМ

Цікавая вандроўка па Полаччыне

МАЛАДЗЕЧНА. Невялікая група з 5-і чалавек: 4 сталыя вандроўнікі (Валодзя Цай, Тамара Канцавая, Наталля Шусціцкая і аўтар гэтых радкоў), а 5-ы, Дзяніс, унук аўтара – самы малады, яму ўсяго 3,5 года, але яго ўжо добра ведаюць у турклубе «Пілігрым», накіравалася ў паход.

Цягніком праз Полацк мы дабраліся да станцыі Кляцціца, што на тэрыторыі Расіі, на мяжы з Полаччынай. Ад станцыі да возера Палобна – 8 кіламетраў. Вакол ніводнай машыны, ні каня, а ўвесь рыштунак даволі цяжкі. Ды яшчэ Дзяніс Андрэевіч (так ён сябе кліча). Вельмі ўдзячны маладзечанцу Корсаку, які мінулым жніўнем быў у гэтых мясцінах і склаў цудоўнае апісанне маршруту. Па яго падказцы мы знайшлі хлопцаў, якія на "Мінскім" матацыкле закінулі нас на возера. Гэта трэба было бачыць!

Раніцай, сабраўшы лодкі, рушылі па азёрах. Канцавым пунктам гэтага шляху былі возера Дрыса і Манастырская гара. Тут знаходзіцца крыж, які зроблены з каменя. І, паводле народнага падання, тут пахаваны Рагвалод з сынамі і пазней перапахавана Рагнеда. Вось туды мы і спяшаліся. Убачыўшы паўвостраў і гару, сэрца моцна забілася ад хвалявання. Я ўзняўся на гару і адразу знайшоў тое, што шукаў. Гэта не крыж, а стод яшчэ паганскіх часоў. Але кожная знаходка ўяўляе сабой загадку. Чаму на стодзе старажытнаславянскія літары? І што там напісана? Магчыма, гэтаму крыжу-стоду больш за тысячу гадоў ці каля гэтага. Вакол гары – сучасныя магілкі.

Дзяніс – самы малады ўдзельнік вандроўкі.

Надвор'е пачало псавацца, і мы, знайшоўшы месца на другім беразе возера, заначавалі. Раніцай узняўся моцны вецер, і неба зацягнула хмарамі. Мы засталіся.

За гэты дзень абышлі навакалле. Я з Дзянісам Андрэевічам знайшлі яшчэ цікавае месца. Яно вельмі нагадвала гарадзішча ці нейкі абарончы пункт. Вялікая гара з роўнай уверсе пляцоўкай, даволі вялікай, вакол быццам некалі быў роў, непадалёк – прыгожае невялікае возера. Так, на гэтай старажытнай зямлі вельмі шмат цудаў. Тут мала населеных месцаў, і таму наўкол чысціня і спакой.

На наступны дзень зноў засвяціла сонейка, і быццам нічога не было: ні моцнага ветру, ні хваль на возеры. Паснедаўшы, пайшлі зноў ля "Рагнедавай" гары да рэчкі Дрыса, якая цячэ ў возера Палобна. Рака вельмі прыгожая, са стромкімі берагамі, якія зараслі лесам.

Дні бягуць вельмі хутка. Спыняемся на цікавых мясцінах. У в.Межна заўважылі вялікі камень. Гэта Шэжанскі волат. Так нам распавёў яго гаспадар, бо камень ляжыць на яго лецішчы. Сам ён з Навапалацка, але казаў, што камень зарэгістраваны даследчыкамі, а калі ён адкопваў яго, то знайшоў шмат пляшак нямецкай вытворчасці часоў другой сусветнай вайны, а непадалёк ад моста шмат гільзаў ад нямецкага кулямёта.

Адным днём падняліся на кіламетр па рачулцы Чарнейка і спыніліся, як Дзяніс сказаў, у джунглях. З левага боку на высокім беразе — след абарончых умацаванняў. І толькі на наступны дзень, праплыўшы па Дрысе кіламетраў з пяць, заўважылі дот, потым другі. На мой погляд, гэта знакамітая лінія абароны імя Сталіна, бо доты ўзарваныя з сярэдзіны, па ўсім відаць, савецкія. Па загадзе Сталіна перад вайной лінія была знішчаная.

Далей Дрыса прымае даволі вялікую раку Ніша, якая цячэ з Расіі.

Засталіся апошнія 35 кіламетраў. Увечары ля вогнішча агортвае нейкі сум, так не хочацца вяртацца ў гэты звар'яцелы горад.

Зноў цягнік. І вось Полацк, горад Рагвалода і Рагнеды, Усяслава Чарадзея, горад-волат і пакутнік. Паўдня ёсць часу. Таму наведваем старажытныя мясціны, помнік Сафіі Полацкай, помнік Рагвалоду і сынам з Рагнедай. А нашага Дзяніса Андрэевіча больш за ўсё зацікавіла ўзбраенне сучаснага беларускага войска. Гэта Т-72, БТП-2, гарматы, што стаялі на плошчы непадалёк ад Сафіі. А мне было сумна, што такое збяднелае войска ў нас. Ды ці патрэбна яно нам?

І вось мы ў Маладзечне. Усе ўдзельнікі вандроўкі вельмі задаволеныя. І ужо плануюцца новыя маршруты. Чалавек, які хоць раз удзельнічаў у вандроўцы, ці застаецца валацугам, ці больш ніколі не прыходзіць да нас. Таму той, хто жадае адчуць асалоду ад еднасці з матухнай-прыродай, хай прыходзіць да нас, у "Пілігрым".

Вячаслаў ВЯНГЛОЎСКІ, рабочы харчовага камбіната.

Паміж трох агнёў

Раней, калі жыў у Польшчы, пра органы НКУС Усцін Пястун чэрпаў веды з польскіх газет і радыё. У Беларусі ў 1940 годзе стаў сведкам трох масавых вывазак "ворагаў народа". Пасля гэтых "хапуноў" Куранец і яго наваколле прыкметна абязлюдзелі. Таму ранішні халадок казытаў яго спіну значна мацней, чым у іншыя дні, калі ў сярэдзіне чэрвеня 1941 года ішоў ён па выкліку ў Куранецкі раённы аддзел НКУС. Сцены дамоў аж стракацелі ад ідэалагічных плакатаў. На адным – шарападобны чорны пан у двухколцы, а ў хамуце – хударлявы мужык. На другім – чырвонаармеец з даўжэзнай вінтоўкай абдымаецца з бязмежна радасным беларусам, якога ён вызваліў з таго хамута нявolі. Злева ў скверыку – паўразбураны новымі ўладамі помнік паўстанцам 1863 года. На яго п'едэстал узбіўся Сталін, які, здавалася, нахабна топча нашу гістарычную памяць. Нашу мінуўшчыну...

У цэнтры стаіць Усцін Вікенцевіч. Злева направа: Ліда, Кацярына Мікалаеўна, Анатоль, Наташа.
Фота з архіва дачкі Наталлі Усцінаўны.

Пад пятой «гаспод» і «паноў»

Перад вачыма Усціна Пестуна паўстала яго мінулае. Даўняе нялёгкае дзяцінства ў Рудзевічах, што на Мядзельшчыне. Успомніліся бацькавы словы: "Беднасць выгнала нашага Кірылу ў Аргенціну". А табе, Усцінка, бог даў найвялікшае багацце: незвычайны розум і кемлівасць. Таму падавайся, сынок, у навуку. Магчыма, выйдзеш у настаўнікі. Будзеш тут другіх вучыць, нашых. А мы і без цябе ўправімся.

Усцін бліскуча закончыў Вілейскае чатырохкласнае гарадское вучылішча. Затым – двухгадовыя педагагічныя курсы Свянцянскага вышэйшага пачатковага вучылішча. З 1908 па 1911 гады вучыцца ў Шчучынскай двухкласнай настаўніцкай школе.

Але ўсюды слодыч ад вучобы натыкалася на горыч пагроз: "Размаўляць толькі па-руску! А не то – вышпурнем з трэскам"... Ведалі вучні, што сюды прышлюць рускіх настаўнікаў, а іх накіруюць працаваць у Расію на далейшую русіфікацыю. Надзеі застацца на Радзіме не было...

У 1916 годзе Усцін Вікенцевіч закончыў Вышэйшае ваеннае Аляксееўскае вучылішча, а праз паўгода ўспыхнуў пробліск надзеі на лютаўскую рэвалюцыю. А тут – бальшавіцкі пераварот: разгром арміі, расстрэлы афіцэраў, разгул хаосу і... поўны развал і голад. Увесну 1918 года аб'яўленне незалежнай БНР – сваёй, беларускай дзяржавы – выклікала новы ўздым дзіўных спадзяванняў... Але чарада акупацый: немцаў, палякаў, бальшавікоў – гэтыя мары развеяла ўшчэнт. А тут бальшавікі "падаравалі" Польшчы палову Беларусі! Палякі таксама забаранілі настаўнікам-беларусам працаваць на Радзіме. Накіравалі яго ў Польшчу "перавучыцца". Зноў зараўла строгая забарона на родную мову... Цяпер ужо з мэтай апалячвання.

Працаўладкавалі ў вёску Канары Лодзінскага ваяводства. Калегі ўбачылі ў ім выдатную асобу і адносіліся да яго цудоўна. Добры заробак і даплата на кожнага члена сям'і дазвалялі жыць у дастатку і шмат падарожнічаць. Наведалі сусветна вядомыя музеі, памятныя мясціны і заапаркі ў Варшаве, Кракаве, Лодзі і іншых гарадах Польшчы. Каб загасіць тугу па Радзіме, дома гучала родная мова. Бацька вучыў сям'ю размаўляць і па-руску. Ды кожны год наведвалі шматлікую радню на Вілейшчыне і Мядзельшчыне. Дарэчы, дзяржава давала сям'і настаўніка 50% скідкі на кошт білетаў: падарожнічай, настаўнік, пашырай свой кругагляд.

— Гэта былі самыя шчаслівыя гады ў нашым жыцці, — успамінае яго дачка Наталля Усцінаўна. – Было столькі радні! Усе цябе любілі, і ты ўсіх любіў...

На «сардэчнай споведзі»

Умеў хаваць свае сакрэты ўсеахопны НКУС. Таму няведама было староннім, што ўжо 11 кастрычніка 1939 года гэтым ведамствам была выдадзена звышсакрэтная інструкцыя вывезці з Заходняй Беларусі "непажаданых асобаў" 40 катэгорый! Належала некаторых расстраляць, а астатніх вывезці: членаў усіх партый, усіх адміністрацыйных службоўцаў (у тым ліку паштовых і настаўнікаў), афіцэраў і ўнтэрафіцэраў (нават і рэзерву), паліцыянтаў, жандармаў, пагранічнікаў, работнікаў лясной аховы (нават леснікоў!), членаў усіх арганізацый (літаратурных, мастацкіх, спартыўных, прафесійных і інш.), усіх гаспадароў фабрык, завадаў (у тым ліку – сельскіх млыноў!), банкаў і асоб "свабодных прафесій" (адвакатаў, журналістаў і г.д.). Нават калекцыянераў! Сялян з зямельным надзелам звыш 15 гектараў!..

Гэта, цяпер вядома, што толькі за тры вывазкі ў 1940 годзе з Заходняй Беларусі зніклі на Поўначы, у Сібіры і Казахстане 790 тысяч "контррэвалюцыйных элементаў і варожых катэгорый насельніцтва". А да чэрвеня 1941 года "вычарвана" было каля мільёна...

Следчыя НКУС выклікалі на "размовы" не іспіну ўстанавіць, а хутчэй паздзекавацца, бо гэтыя людзі былі асуджаныя на высылку ці расстрэл без суда і следства. Ад іх патрабавалі паказаць польскія дакументы, фотакарткі. Хадзіў у капелюшы і насіў гальштук, атрымліваў грошы – буржуй! Меў больш за 15 га зямлі – памешчык! І ўся логіка... А раз буржуй ці памешчык, значыць, шалеў у раскошы, "варожы элемент"! Такія вось абставіны панавалі ў НКУС, калі парог гэтай грознай установы пераступіў Усцін Пястун.

За сталом чэкіст, важна надзімаючы шчокі, зірнуў у павестку і адчаканіў:

— Ад органаў нічога не ўтойваць! Папярэджваю аб судовай адказнасці.

Усцін Вікенцевіч расказаў, як нялёгка было яму, беднякуселяніну ды яшчэ беларусу, выбіцца ў настаўнікі. Паведаміў і пра сваю працу ў школе.

— У 1939 годзе Польшчу захапілі немцы, і я з сям'ёй паехаў на радзіму, — працягваў ён. На граніцы давялося два тыдні мерзнуць на нейтральнай паласе, галадаць, харчавацца нават канінай. Немцы апраўдваліся тым, што бытцам бы савецкі бок не прымае... Даведзены да адчаю, шматтысячны натоўп парваў рэдкі ланцуг немцаў і прарваўся на савецкую тэрыторыю. Новы 1940 год мы сустракалі ўжо дома.

— Ну, і якое заданне далі вам немцы? – спытаў цікаўны чэкіст.

— На Радзіму я ехаў да састарэлых бацькоў. А ў брудныя справы я не згадзіўся б улазіць, каб прапанова такая і была, — з годнасцю адказаў ён. – Спачатку загадваў Івонцаўскай пачатковай школай. А цяпер – інспектар пачатковых школ Куранецкага РАНА.

Следчы бестактоўна расстаўляў здзеклівыя пытанні-пасткі груба, прымітыўна, з "зачэпкай". А на развітанне, паказаўшы на вядомы плакат на сцяне, ехідна спытаў:

— Дзе ваша месца было: у двухколцы ці ў хамуце?

— За сталом настаўніка, — горда адказаў Усцін Вікенцевіч.

Пасля гэтай "размовы" стала ясна: арышту не пазбегнуць. Вечарамі пад вокнамі пастаянна крўціўся змяёй падазроны тып – "вушы і вочы" НКУС. Таму давялося спаліць дакументы ваеннага вучылішча і фотакарткі тых часоў. Чакалі непазбежнай развязкі.

Лёс роду – адбітак трагедыі народа

Праз які тыдзень, 22 чэрвеня 1941 года, жудасная вайна стала пісаць новую трагедыю беларусаў. Вечарам у Куранцы чэкісты схапілі каля дзесятка "контррэвалюцыянераў". Усціна Пестуна арыштаваць не паспелі: ужо назаўтра далі дзёру...

Акупанты прымусілі ўсіх працаўладкавацца па спецыяльнасці. Усціна Вікенцевіча прызначылі загадчыкам Талуцкай сямігодкі. Ды не стаў прыслугачом у фашыстаў гэты сумленны і мужны беларус. Ён вырваў з нявoлі некалькіх чырвонаармейцаў, якія затым папоўнілі рады партызан. Я.Валасных успамінае, што восенню 1941 года неацэнную дапамогу іх атраду аказваў "настаўнік Усцін Пястун з вёскі Талуць" (І.Клімаў, І.Гракаў. "Партызаны Вілейшчыны", стар. 44). За сувязь з партызанамі ў лютым 1943 годзе гэтага шчырага патрыёта фашысты арыштавалі і расстралялі ў Вілейскай турме.

Гэта быў дабрасумленны і таленавіты сын зямлі беларускай. Але яго яркае творчае жыццё абарвалася на ўзлёце творчых сіл у 48 гадоў. А яго сям'і толькі цудам удалося ўцалець у знішчальным агні блакады ў верасні 1943 года.

Бязлітасны смерч вайны не абышоў бокам і іх радню. Клаўдзію і Вітольда Бурачэўскіх з Зімодраў таксама ў 1943 годзе фашысты арыштавалі і знішчылі ў Вілейскай турме. Нават партызаны ўнеслі свой ганебны "ўклад" у знішчэнне гэтага дастойнага роду. Днём арыштавалі Усціна Вікенцевіча немцы, а ноччу ў яго дом да дзяцей ўрываецца двое партызан, ставяць іх да сценкі, патрабуюць назваць, хто "забраў" бацьку. Прыстаўляюць пісталеты да лба кожнаму і пагражаюць, што застрэляць, калі тыя не назавуць. Дзеці, канешне, не ведалі, таму іх доўга так пратрымалі пад дуламі смерці. А затым паехалі ў Сіўцы да іх радні, захапілі траіх – Барыса, Сяргея і Антаніну Занкавічаў – і сталі ім ламаць рукі, каб тыя аддалі 17 залатых манет. Забраўшы золата, затапталі ўсіх траіх у Нарачанскіх балотах... Затым крычалі, што знішчылі ворагаў народа. Былі, на жаль, і такія бандзюгі, якія ганьбілі святое званне народных мсціўцаў...

Пасля акупацыі пільныя чэкісты працягвалі душыць тых з іх роду, хто ўцалеў у пекле вайны. У 1944 годзе арыштавалі і адправілі ў ссылку выдатнага доктара з Куранца, найдасканалейшага спецыяліста сваёй справы Дзімітру Шастаковіча і яго сына настаўніка Леаніда. Бацька праз 10 гадоў усё ж вярнуўся, а сын назаўсёды застаўся ў вечнай мерзлаце Комі, неабсяжнай брацкай магіле тысяч беларусаў. Старэйшага брата легендарнага доктара Шастаковіча Клімента ў 20-я гады палякі зняволілі ў Картуз-Бярозу, адкуль яму ўдалося збегчы і застацца ў Францыі. Яго малодшы брат Усцін тады ж падаўся за лепшай доляй ў "Саветы" і бясследна там прапаў. Як і дзесяткі тысяч іншых перабежчыкаў з польскага пекла ў савецкі "рай". У гады Айчыннай вайны пакінулі Радзіму і не вярнуліся дадому Анатоль і Георгій Занкавічы.

Сям'ю Пестуноў, якая пасля блакады засталася без жытла, прытуліла куранецкая радня. Дзеці пайшлі па слядах бацькі. Гэта сціплыя і чулыя людзі, верныя сябры, высокаадукаваныя інтэлігенты. Дачка Лідзія жыве з сям'ёй у Адэскай вобласці. Наталля выкладала рускую мову і літаратуру ў сярэдняй школе №2 г.Глыбокае. Сваю палымяную любоў да роднай Беларусі з высокім мастацкім густам выказвае ў цудоўных творах, з якімі цяпер на выстаўцы "Каб адпачывалі вочы і супакоілася душа" знаёміцца жыхары Мядзельшчыны. Анатоль служыў афіцэрам у Венгрыі, дзе падчас венгерскага паўстання ў 1956 годзе трапляў у небяспечныя сітуацыі, але выходзіў з іх дастойна. Цяпер у адстаўцы, жыве ў Мінску.

А задумацца ёсць над чым

Такі вось, рэдкім пункцірам пазначаны, пакутны шлях гэтага роду... У ім – адбітак лёсу беларускага народа, які ў ХХ стагоддзі апынуўся паміж агнёў трох агрэсараў. Германія, Расія, а пазней Польшча сэпліваліся тут паміж сабой. У выніку з 1915 па 1922 гады Беларусь па некалькі разоў пераходзіла з рук у рукі ў войнах Расіі з гэтымі драпежнікамі. Кожны пры адступленні ўзрываў і паліў, а пры захопе – рабаваў да ніткі. І ніхто ніколі не прыходзіў даваць!

Таму страты нашага народа ад войнаў жудасныя. У першую сусветную і грамадзянскую загінула 1200 тысяч беларусаў. Ад бальшавіцкіх рэпрэсій за мяжу ўцякло 120 тысяч, а забітых – ніхто так і не падлічыў. Высылкі з Усходняй Беларусі толькі з 1926 па 1938 гады скарацілі колькасць нашых людзей на 600 тысяч. У гэты час з Заходняй Беларусі "за польскім часам" эмігрыравала ў Амерыку і Заходнюю Еўропу 80 тысяч, а затым вывезена і часткова знішчана бальшавікамі каля мільёна. У полымі Айчыннай вайны згарэла 3,5 мільёна! Людажэрны сталінскі ГУЛАГ перамалоў у "лагерны пыл" таксама 3,5 мільёна... За ХХ стагоддзе мы страцілі 10600 тысяч чалавек. Таму ў 2003 годзе нас менш за 10 мільёнаў. Нават менш, чым было ў 1940 годзе! Кожны трэці беларус (5 млн.) жыве за межамі рэспублікі.

СССР уцягваў нас у шматлікія крывавыя разборкі: у 5 задзяржных войнаў і 12 ваенных канфліктаў, адзін з якіх ("Кубінскі крызіс") ледзь-ледзь не ўзарваў свет ядзернай катастрофай.

Толькі незалежнасць пакончыла з авантурным кашмарам мінуўшчыны, з бясконцым канвеерам смерці і цынкавых трун за чужыя вялікадзяржаўныя інтарэсы. Таму бязглуздай цемрай патыхае ад заяў такога кшталту:

— Трэба аб'ядноўвацца з Расіяй, бо ў мяне там дачка замужам.

Ні ў якім разе нельга мяняць волю цэлага народа на сумніўную выгаду адной сям'і ці нават аднаго чалавека. Каб зноў не паўтарыць трагічны лёс нашых продкаў.

Вам штосьці не падабаецца? Недарэчныя эканамічныя законы? Ды іх жа можна палепшыць і ўдасканаліць! Не падабаецца кіраўніцтва краіны? Дык яно не вечнае: яго можна перавыбраць.

А ярмо нявoлі і ўдасканальваць бессэнсоўна, і перавыбіраць недарэчна. Скінуць жа з шыі – ох, як нялёгка.

Дык ёсць над чым сур'ёзна задумацца кожнаму.

Аляксандр НАРКЕВІЧ.

Салям алейкум, Беларусь!

Біблію ім замяняе Каран, Ісуса Хрыста — Ісы бен Марыям, а ў сваіх малітвах яны просяць міру і багацця для нашай роднай беларускай зямлі і духмяную траву чабор ніколі не топчуць нагамі...

«Няма бога, акрамя Алаха, а Мухамед — прарок яго!» Для адных гэта проста знаёмы выраз, а для іншых — сімвал веры, якую людзі берaглі ў сэрцах, стагоддзі таму апынуўшыся ўдалечыні ад сваёй гістарычнай радзімы. У нямногіх валожынскіх вёсачках як і даўней, так і сёння па-суседску з Марусямі і Янкамі, Кастусямі і Міколамі жылі і жывуць Тамерланы і Кубы, Халіі і Азымы, Мусты і Рэнаты... Ад беларусаў іх знешне можна адрозніць хіба што толькі па смуглявату колеру твару, кірпата-пляскатым носе, каржакаватай постаці, хаця з вуснаў гэтых татараў ільецца сакавітая беларуская мова і мясцовая трасянка. Дзесятнікі, Зафінова здаўна лічыліся ў Валожынскім раёне месцамі пражывання мусульманскай дыяспары. Як ні дзіўна, у вёсцы з характэрнай назвай Татары, што ў Залескім сельсавеце, прадстаўнікоў такой нацыянальнасці няма і, падобна, не было ніколі.

Сапраўднымі мусульманамі валожынскія татары сёння могуць назваць сябе толькі з вялікай нацяжкай, хаця не выракліся спаконвечных традыцый, абрадаў, звычаяў. Паміж сабой яны вітаюцца словамі «Добры дзень!», а роднае «Салям алейкум!» гучыць толькі як прывітанне аднаверцам, якія збіраюцца на традыцыйныя святы, службы ў мусульманскую мячэць...

Тамара Шабановіч з Багданава на Валожыншчыне – татарка. Яна ганарыцца сваёй прыналежнасцю да гэтага народа і свята захоўвае традыцыі і звычаі.
Фота Сяргея МАЦЮШОВА.

З Алахам у сэрцы

У кожнай хаце, дзе мне давялося пабываць, на покуце вісіць ікона. Некаторыя гэты атрыбут мусульманскай веры ўпрыгожылі... беларускімі ручнікамі. На іх іконах няма звыклых для нас, хрысціян, выяў біблейскіх асобаў, святых. Замест татарскай іконы — толькі некалькі размашыстых радкоў тэксту на арабскай мове. Менавіта такі культавы прадмет ісламскай рэлігіі прыцягнуў маю ўвагу ў хаце Евы Якаўлеўны Гімбіцкай з вёскі Зафінова. Гаспадыня растлумачыла, што радкі тэксту — гэта мугір (вытрымкі з Карана), а што канкрэтна напісана, яна, на жаль, не ведае. На просьбу расказаць, як жывецца татарам-мусульманам сярод беларусаў, Ева Якаўлеўна неяк сарамліва адбіваецца словамі: «Ат, якая я вам татарка, прачытаюць людзі — засмяюць. І апранаюся, як усе, і харчуюся, ды і жыллё такое ў кожнага на вёсцы...» Размову пачынае з сумных успамінаў, бо другая палавінка Евы Якаўлеўны ўжо даўно не з ёй: мінула 14 гадоў, як муж памёр. Зваўся Адамам. Жанчына жартуе: маючы такія імёны, ім грэх было размінуцца на шырокіх жыццёвых дарогах. Дзеці выраслі, вывучыліся, абзавяліся сваімі сем'ямі ў Мінску. Цяпер сама сабе гаспадыня ў вялікай драўлянай хаце, і гэта так гняце душу і сэрца. На падаконніках цесна ад вазонаў. Калі ўдваіх з мужам, кветак было яшчэ больш. А цяпер, у адзіноце, няма ніякага жадання ўпрыгожваць хату падобным чынам. У палоне ўспамінаў Ева Якаўлеўна на крылах-думках міжволі для сябе апынулася на могілках. Ёй, хворай, цяпер няпроста дайсці-дабрацца туды, дзе пахаваны муж (дарэчы, тут знайшлі спачын і маці, і бацька), каб прыбраць, добраўпарадкаваць магілы. Бывае, выбярэцца разам з дзецьмі або падвязе нехта са знаёмых аднаверцаў. Бо мусульманскі мізар далёка — аж у Смаргонскім раёне. Месца тое называецца Ластая, а знаходзіцца ў Ардынскім сельсавеце (відаць, ад колішняй Залатой Арды). Дакарае сябе, што ўжо даўнавата, гадоў з 5, не была і ў мячэці. Усе мясцовыя татары наведваюць Іўеўскі мусульманскі храм, некаторыя — маліцца, лічаныя дамы ў суседніх раёнах. Больш кіруюцца практычным інтарэсам — куды прасцей і бліжэй дабрацца. Даўней, калі жыў у Дзесятніках Мустафа Шабановіч, у яго вялікай хаце збіраліся вернікі, каб памаліцца Алаху. Дарэчы, Мустафа быў блізкім сваяком колішняга іўеўскага мулы (настаяцеля мусульманскага храма). Хата перайшла ў спадчыну дачцэ Тамары, яна працуе паштальёнкай у Багданаўскім аддзяленні сувязі, гадуе двух сыноў — Міхаіла і Аляксандра. Іх завуць так і аднавяскоўцы, і маці, але дзеці добра ведаюць, як гучаць іх імёны на татарскі, як кажуць, манер.

Пачуццё нацыянальнай самасвядомасці, рэлігійнай пісьменнасці дужэе, нібы колас, узгадаваны на незаняндбалай ніве. Калі дазваляе час і магчымасць, дзеці з ахвотай разам з бацькамі едуць у мячэць на службы, а таксама на святы, якія праводзяцца там з вялікім размахам. Для маладога племя — гэта выдатная магчымасць пасталець духоўна, далучыцца да багатай этнічнай спадчыны продкаў. Як я паспела пераканацца, дзеці школьнага ўзросту ахвотна знаёмяцца з Каранам: ён ёсць літаральна ў кожнай хаце беларускіх татар. Галоўная кніга мусульман выдадзена арабскім пісьмом у беларуска- і рускамоўным варыянтах. Але асноўныя ісламскія малітвы некаторыя дзеці ведаюць і на старажытнататарскай мове. Гэта веданне перадаецца, як кажуць, з вуснаў у вусны. Малітва для мусульман азначае не толькі выкраіць для гэтага час, падрыхтаваць сваю душу, умець засяродзіцца. Трэба быць ідэальна чыстым і фізічна, як зазначаюць вернікі, належыць старанна вымыцца з галавы да ног, інакш малітва будзе пустой, неэфектыўнай, а прамоўленыя словы не пачуюць ні Алах, ні яго прарок Мухамед. Стану рытуальнай чысціні патрабуе і наведванне мячэці. Як і даўней, так і цяпер перад уваходам у храм неабходна разуцца. У час службы мужчыны і жанчыны моляцца ў асобных памяшканнях, падзеленых спецыяльнай перагародкай. Міхраб (месца накшталт алтара) павернуты ў бок Мекі і знаходзіцца ў мужчынскай палове мячэці. У час службы вернікі стаяць на каленях на суконных коўдрах ці круглых дыванках. Узбоч сцен — лаўкі для старых і нямоглых людзей.

Іслам выхоўвае людзей у духу аскетызму, строгасці. Вялікае значэнне надаецца посту перад Рамазанам. Пасля ўсходу сонца мусульманіну ўвогуле нічога не дазваляецца браць у рот. І ўсё ж большасць вернікаў ідуць на такі грэх, наракаючы, як жа будзеш працаваць фізічна, калі добра не падсілкуешся. Іслам забараняе ўжываць свініну. Але татары з валожынскіх вёсак трымалі і трымаюць у сваіх хлявах увесь набор жыўнасці, характэрнай для сялянскага ладу жыцця беларусаў. Затое бацькі сённяшніх пенсіянераў рэдка асмельваліся аслухацца волі Алаха. Праўда, цяпер у гаспадарцы многіх прыкметна паболела авечак і паменела свіней. Сям'я Шабановічаў з пасёлка Багданаў увогуле вырашыла да мінімуму звесці ўжыванне свініны, бо Рэнат, сын-старшакласнік, свядома ўжо два гады не бярэ ў рот «забароненага» мяса.

> **У татар-мусульман выхадным днём лічыцца пятніца. У гэтыя дні сапраўдныя вернікі стараліся адпрасіцца з работы, а калі гэта не ўдавалася, улічваючы сітуацыю, іх не надта загружалі абавязкамі.**

У татар-мусульман выхадным днём лічыцца пятніца. У гэтыя дні сапраўдныя вернікі стараліся адпрасіцца з работы, а калі гэта не ўдавалася, улічваючы сітуацыю, іх не надта загружалі абавязкамі. У пятніцу ў мячэці адбываецца ўрачыстая літургічная служба.

Да Курбан-Байрама рыхтуючыся

Калі я прасіла расказаць пра асноўныя мусульманскія святы, то мае субяседнікі Тамара Сцяпанаўна Шабановіч, Халій Сулейманавіч Асановіч, Ева Якаўлеўна Гімбіцкая, Зінаіда Мустафаўна Шабановіч, Эмілія Якаўлеўна Лебедзь звычайна распачыналі свой аповяд з Курбан-Байрама. Вельмі шанавалі яго іх продкі, шануюць і нашчадкі, абавязкова едуць у мячэць у Іўе. Наладжваецца спецыяльная служба, мула (мална) чытае прызначаную для такой сітуацыі малітву. У двор да храма прыводзяць быка. Гаспадар, які гадаваў яго на працягу трох гадоў, быў абавязаны добра карміць жывёлу, на быка забаранялася крычаць, сцябаць дубцом ці яшчэ як-небудзь пагардліва абыходзіцца з ім, не дазвалялася дапускаць такога быка і да кароў. Гаспадар за тры гады да свята абвяшчаў, што ён згодны выгадаваць быка ці бараноў у якасці ахвяры (курбану), таму і ўрачыстасць называецца ахвярапрынашэннем ці Курбан-Байрам. Прыведзеную да мячэці жывёлу рытуальна пазбаўлялі жыцця. У якасці інструменту выкарыстоўвалі не нож, а касу, вострым лязом дазвалялася прайсціся па шыі толькі тры разы. Затым тушу зноў дастаўлялі ў двор гаспадара, і мусульманін-вернік спрактыкавана разразаў яе на шматлікія кавалкі і раздаваў усім удзельнікам свята.

Важнай падзеяй у жыцці татар лічыцца і такая ўрачыстасць, як Ураза-Байрам, пры меркаванні да завяршэння посту Рамазана, а таксама Маўлюд — у гонар ушанавання прарока Мухамеда.

З Алахам у сэрцы валожынскія мусульмане адзначалі важныя сямейныя падзеі, у прыватнасці, хрышчэнне нованароджанага. Гэты абрад па-татарску называецца «даваць азан» ці «азаніць». Мулу звычайна запрашалі на дом. Дзіця апраналі ва ўсё белае, у пакой яго ўносіў кум, а пасля заканчэння рытуалу выносіла кума. Некаторыя ў час азану клалі немаўля на белую падушачку. Гучала спецыяльная малітва, прадвызначаная Каранам. Напярэдадні дзіця трэба было старанна выкупаць, асцерагаліся, каб у час азану яно не стала мокрым, а калі неспадзявана расплачацца, дык увогуле — дрэнная прыкмета: можа памерці! Менавіта так і сталася з пляменніцай адной з маіх субяседніц. Гадуючы дзяцей, бацькі строга прытрымліваліся правіла: да году не дазвалялі дзіцяці глядзецца ў люстэрка, да году не стрыглі валасы, а дзеці ў татар, як запэўнівае Тамара Сцяпанаўна Шабановіч, нараджаюцца з «прычоскамі», таму праз некалькі месяцаў, каб зрабіць акуратнай дзіцячую галоўку, трэба абавязкова карыстацца шпількамі ці густыя доўгія валасы сцягваць стужкай. Існуе ў мусульман і такое павер'е: першы раз немаўля на свежае паветра трэба выносіць толькі ў чацвер. Дзецям чапляюць на шыю спецыяльныя граматкі: кардонкі з тэкстам малітвы-абярэгу. Калі сыны і дочкі часта хварэлі, іх належала камунебудзь сімвалічна «прадаць», а выкупляць дазвалялася толькі ў час іх вяселля. Бацькі і цяпер вераць у цудадзейную сілу гэтых прымхаў.

Да нядаўніх часоў бытаваў і наступны звычай. Маладую ў час вяселля садзілі на падушку, каб была здаровай і шчаслівай, пасыпалі збожжам, апраналі ў вывернуты шэрсцю ўверх кажух — на заможнае жыццё.

Па ісламскіх законах

У дзень памінання продкаў з усіх далёкіх і блізкіх дарог з'язджаюцца татары на могілкі ў Ластаю, у Дубоўцы (Смаргонскі раён). Над помнікамі з сімвалічным ражком-паўмесяцам і маленькай зорачкай побач плыве працягла-гартанная малітва. Народу збіраецца мноства. У памяць аб нябожчыках вернікі-мусульмане прыносяць ахвяру-садагу. Гэта пячэнне, цукеркі і г. д. Эканоміць не дазваляецца, трэба пячы ці купляць самае дарагое. Прычым устаноўлены і размер ахвяравання — не менш 41 цукеркі, піражных і інш. У такі дзень мусульмане шчодра частуюць садагой і іншаверцаў.

Нядаўна ў Дзесятніках хавалі адзінокую старэнькую жанчыну — Мар'ему Давыдаўну Байрашэўскую. Абрад адбываўся па ўсіх ісламскіх канонах. Так, як некалі і было прадпісана продкамі, у апошні шлях праводзілі свайго 37-гадовага сына і Халій Сулейманавіч Асановіч, памерла, на жаль, і яго жонка.

Цела нябожчыка старанна мыюць (зрабіць гэта просяць некага з чужых). Для ажыццяўлення працэдуры сваякі нябожчыка даюць рукавіцы, фартух. Рыхтуецца спецыяльная бялізна, яна павінна быць без швоў. Затым цела памёршага закручваюць у белую тканіну, твар таксама шчыльна закрыты. Калі хто са сваякоў спазніўся на пахаванне, бо ехаць прыйшлося здалёку, твар нябожчыка ўжо не адкрываюць, маўляў, можна выпусціць грахі. Звыклай труны не робяць. З усіх бакоў магілу абстаўляюць дошкамі, на дошках з дапамогай ручнікоў апускаюць нябожчыка ў магілу, папярэдне акурануючы чаборам — свяшчэннай для татар-мусульман раслінай. Галаву памёршага пакрываюць саванам з дарагой шарсцяной тканіны чорнага ці зялёнага колеру. На працягу 40 дзён у хаце, дзе нехта памёр, павінна гарэць святло, ставіцца сыта — шклянка мядовага напою, кладзецца булачка. Сыту належыць мяняць на працягу 40 дзён. Такі пачастунак трэба, каб нехта з'еў. Сваякам рабіць гэта забараняецца. Спажываць такую ахвяру, значыць, дачакацца вялікага спрыяння ў жыцці. Па такому старадаўняму звычаю праводзілі на той свет усіх памерлых татар-мусульман з Дзесятнікаў, Зафінова. Выключэннем сталі толькі Лізавета Амуратаўна і Лявон Аляксандравіч Гімбіцкія, якія яшчэ

Дзевяць стагоддзяў побач

пры жыцці папрасілі, каб іх апранулі і пахавалі, як гэта робяць хрысціяне. Вечным сном спяць яны на вясковым праваслаўным пагосце. Побач і магіла дачкі Лёлі.

У час застолля забараняецца піць гарэлку, ды і памінальная вячэра сціплая — тры абавязковыя стравы.

Паміж нараджэннем і смерцю спяшаецца-цячэ імклівая і незваротная рака жыцця. Мінула амаль 9 стагоддзяў, як з'явіліся першыя татары на Беларусі. У нашым краі яны з часоў язычніцтва. З кніжных крыніц вядома, што масавае перасяленне іх на землі Вялікага княства Літоўскага пачалося пры Вітаўце (у хрышчэнні Аляксандр, 1350-27. 10. 1430).

Татары лічыліся вельмі спрактыкаванымі ў ваеннай справе. Не выпадкова Вітаўт, які вёў пастаянную барацьбу супраць татараў і ачысціў ад іх усю тэрыторыю паміж Дняпром і Азоўскім морам, перасяліў адтуль некалькі тысяч іх. У выніку татары на заходніх граніцах княства сталі выконваць ролю своеасаблівага буфера, надзейна ахоўваючы землі ад нападу ворагаў. У 16 стагоддзі татары ў сваіх малітвах называлі Вітаўта апорай ісламу і штогод адзін дзень прысвячалі малітвам за спачын яго душы.

Каран – кніга свяшчэнная

З той далёкай пары многае сплыло ў нябыт. Звыклай і роднай стала для народа-качэўніка незразумелая некалі беларуская мова, сцерліся межы паміж рознымі побытавымі культурамі. А вось Каран застаўся нязменным з 7 стагоддзя. На яго аснове складаліся свяшчэнныя кнігі-кітабы, хамаілы. Паводле мусульманскай дагматыкі Каран быў па частках атрыманы прарокам Мухамедам ад Алаха праз Архангела Джыбрыяля (Гаўрылы). Ён напісаны на арабскай мове рытмічнай прозай. Сэнс Карана перадаваўся ў падрадковых перакладах на старажытнататарскую мову, а калі большасць татар стала карыстацца беларускай мовай, падрадкоўе да Свяшчэннай Кнігі мусульман пераклалі на беларускую мову, але пісалі арабскім пісьмом. У сем'ях мясцовых валожынскіх татар ёсць Караны, якія лічацца сапраўдным рарытэтам, маюць Свяшчэнную Кнігу і ў сучасным выдавецкім варыянце. Калі была ў камандзіроўцы, я папрасіла ў сваіх субяседнікаў дазволу хоць раз паглядзець на Каран. Старажытныя іконы, якім і па 200 гадоў, мне паказалі, а вось Свяшчэнную Кнігу мусульман — не. Рабілі выгляд, быццам маёй просьбы не чуюць альбо далікатна маўчалі. Пазней я прачытала, што Каран павінен захоўвацца на самым пачэсным месцы, што браць яго можна толькі чыстымі рукамі. Іншаверцам і атэістам яго ўвогуле забараняецца даваць, бо тады ён лічыцца апаганеным.

Па дадзеных перапісу 1999 года, на тэрыторыі Валожынскага раёна жыло 37 татараў, раней дыяспара была больш шматлікай. Некаторых забрала смерць, асобныя падаліся ў Іўе, бо там знаходзіцца цэнтр духоўнага жыцця мусульман — мячэць. Доўгажыхарка з Доўкневічаў Зінаіда Сямёнаўна Шабановіч раней рэгулярна наведвала мячэць у Даўбучках у Смаргонскім раёне. Узводзіўся будынак у 18 стагоддзі. Успамінае, які ён быў незвычайна прыгожы. Са скрухай у голасе зазначае, што храм разбурылі. Але адкуль ёй, 85-гадовай вясковай бабульцы, ведаць, што яе любімая мячэць не знікла з твару зямлі бясследна, а ў 1992 годзе перавезена ў Беларускі дзяржаўны музей народнай архітэктуры і побыту. Ды і большасць мясцовых татар мае сёння вельмі скупыя звесткі пра жыццё мусульман на Беларусі, пра значныя падзеі, якія адбываюцца ў рэлігійным жыцці. Таму на адным з фестаў у Іўі і папрасілі «чыноў» са сталіцы, каб дапамаглі асветніцкай літаратурай. Просьба была пачутая. Цяпер па абаненцкай пошце ў некаторыя дамы прыходзіць штомесячнік «Жыццё». Цяперашнія маладыя бацькі актыўна далучаюць сваіх дзяцей да асноў ісламу, заахвочваючы цягу дачок і сыноў да веры. Пакаленне ж некамуністычных часоў выхоўвалася пад націскам атэізму.

Мугіру (іконе), што вісіць на покуце ў доме Шабановічаў, 105 гадоў.

Сучасныя валожынскія татары апранаюцца так, як беларусы, цюбецейкі накладаюць на галаву толькі ў мячэцях ды калі збіраюцца на могілках. З братамі па веры вітаюцца з лёгкім паклонам, прыкладваючы правую руку да сэрца.

Няма ў іх шафах ды куфэрках самабытнага адзення, нацыянальных музычных інструментаў, слаба развіта і фальклорная спадчына. У хатніх бібліятэках пенсіянераў — толькі рэлігійная літаратура. Самым папулярным літаратурным геніем для дзяцей ды і дарослых з'яўляецца Муса Джаліль. Ды і то многія даведаліся пра яго са школьнай праграмы. Па сваёй ініцыятыве пра паэта, які ў фашысцкай турме напісаў знакаміты «Мабіцкі сшытак», сваім дзецям Дзіяне, Рэнату і Жанне любіла чытаць і расказваць тэхработніца Багданаўскай школы Тамара Сцяпанаўна Шабановіч. Мы шмат размаўлялі з гэтай жанчынай. Уражанні засталіся самыя прыемныя: інтэлігентная, з развітым пачуццём нацыянальнай самасвядомасці, чалавечай годнасці. На многія пытанні, звязаныя з рэлігійным жыццём татар-мусульман, яна дала мне кампетэнтныя адказы, бо шчыра цікавіцца старажытнай спадчынай свайго народа і ганарыцца прыналежнасцю да яго.

У згодзе і прыязнасці

Стагоддзямі, дзесяцігоддзямі жылі і жывуць на Валожыншчыне прыхільнікі розных рэлігій, жывуць у згодзе і прыязнасці. Паважаюць традыцыі адзін аднаго, стараюцца прытрымлівацца святаў, усёй вёскай праводзяць на той свет і хрысціян, і мусульман, падсабляюць у гаспадарчых справах, дапамагаюць добрым словам і карыснай парадай. Зінаіда Мустафаўна Шабановіч з Дзесятнікаў трымае каня, і яна ніколі не супраць, што працуе ён амаль на ўсіх сядзібах вяскоўцаў. Магчыма, памяркоўнасці, талерантнасці навучыліся татары ў добразычлівых, шчырых беларусаў?! Нехта з тутэйшых і цяпер, бывае без злосці ўспомніць, як некаторыя мусульмане называлі праваслаўных і каталікоў «хрысцюкамі», але гэтыя словы ніхто не расцэньваў як наўмысную абразу, а толькі як добразычлівую кпіну. З разуменнем адносіліся беларусы і да наступных паводзін мясцовых мусульман. Даўней па — суседску з жыллём татараў знаходзілася калгасная кантора, частыя наведвальнікі яе, здаралася, прасілі напіцца вады. Калі татары вымушаны былі даць шклянку ці кубак са свайго посуду, то гэтымі прадметамі больш не карысталіся — разбівалі альбо выкідвалі.

Мужчыны-беларусы, якіх нярэдка спакушала гарэлка, перад сваімі жонкамі часта апраўдвалі мусульман, што ў час строгага посту дазвалялі сабе «перакуліць чарку-другую». Такі грэх іншаверцаў яны тлумачылі наступнымі словамі: «Ну, падумаеш, выпіваюць: гарэлка ж... нятлустая». А пры магчымасці і самі былі не супраць пачаставаць татараў.

9 стагоддзяў у нашай старонцы

Амаль 9 стагоддзяў мінула, як выхадцы з Залатой Арды пасяліліся на землях нашай сінявокай старонкі. Усё перамяшалася, пераплялося, пераўвасобілася. Сулеймана цяпер звыкла завуць Сашам, Мустафу — Мішам, Ібрагіма — Бронькам, Тандзілю — Таццянай, Татамару — Тамарай, Юсофа — Юзікам, Хаджу — Жаннай. Ды што там імёны перайначаныя на беларускі манер! Да гэтай пары ў маёй памяці стаяць вочы-васількі старэйшай татаркі з вёскі Доўкневічы Зінаіды Сямёнаўны Шабановіч. Хударлявая, высокая, нібы рабінка. А як напрацавалася за свае 86 гадоў жыцця! Любая сялянская справа была ёй пад сілу. Цяпер дажывае век у адзіноце. Памёр муж, Давід Халілавіч, загінуў сын Раман, а добра, што хоць Сымон-пенсіянер прыязджае з Мінска падсобіць маці. Амаль усю пенсію аддала на дровы, каб зімой не мерзнуць у старой драўлянай хаце, якую некалі будавалі разам з мужам. Падмурак ужо рассыпаўся, каб умацаваць — абляпіла глінай. Грошай на капітальны рамонт няма. Ля старога хлява топчуцца авечкі, больш жыўнасці няма, а раней баба Зіна трымала і кароўку, і свіней. Распавядаючы мне пра свае будзённыя праблемы, жанчына штораз прамаўляе «Каб бог даў», «Гасподзь з ім". «А чаму не Алах?» — цікаўлюся ў старажылкі-мусульманкі. Яна тут жа занепакоена змаўкае, робіць рытуальныя жэсты над галавой і засмяглымі вуснамі шэпча малітву на незразумелай для мяне мове.

Пальцы рук гэтай жанчыны, нібы пакалечаныя старыя галінкі дрэва. Перахапіўшы мой дапытлівы позірк З. С. Шабановіч тлумачыць, што гэта ад цяжкай калгаснай працы. Ды і сама «пастаралася»: разам з мужам працяглы час выраблялі на продаж аўчыны, запарвалі сыравіну ў яловай кары, а пазней карысталіся хімічнымі фарбавальнікамі. Як высветлілася, гэтым рамяством займаліся многія татары і ў Дзесятніках, Зафінове. Мае субяседнікі ўспомнілі, як некалі Мустафа Шабановіч варыў мыла. Меў ён і свой барометр, цяперашнія пенсіянеры ў далёкім дзяцінстве бегалі да яго ў хату, што стаяла на гары ў канцы вёскі Дзесятнікі, каб спытаць у дзядзькі Мустафы дакладны прагноз надвор'я і разнесці гэтую патрэбную навіну ўсім аднавяскоўцам.

Простыя, звычайныя прафесіі абралі для сябе рупліўныя татары, у іх асяроддзі былі добрыя кавалі, шаўцы, чыгуначнікі, жывёлаводы, краўцы. Ева Якаўлеўна Гімбіцкая, напрыклад, гадоў 40 правяла за гандлёвым прылаўкам. Па душы ей рыбалоўства. Бывае, пойдзе з вудачкай на рэчку, налавіць рыбы і замарозіць — добры правіянт на ўсю зіму. За вялікім тэлевізарам «брэжнеўскіх» часоў і цяпер стаіць аж пад самую столь доўгая вуда. Што ні кажы, а ёсць у крыві ўсё-ткі цяга да занятку, якімі спрадвеку славіўся народ-качэўнік! Рэцэпты смачных калдуноў (нешта накшталт рускіх пельменяў), пірагоў з начынкай, разнастайнага печыва вам могуць з ахвотай прапанаваць у хаце любой гаспадыні-татаркі. У кулінарных здольнасцях з жанчынамі можа паспрачацца і Мацвей Амуратавіч Ясінскі з райцэнтра. Нездарма некалі скончыў у Слуцку спецыялізаванае вучылішча работнікаў харчовай прамысловасці. Шмат гадоў працаваў на Валожынскім масласырзаводзе сыраробам. Старажылы прадпрыемства памятаюць колішнія надпісы на скрынях з экспартнымі сырамі: «Сыр Расійскі. Майстар Ясінскі". Мацвей выхоўваўся ў сям"і, дзе панавалі строгія мусульманскія традыцыі, яго карані ў Клецку, між тым амаль трыццаць гадоў жыве ў Валожыне. Займеў шмат знаёмых, сяброў. А любімая яго прымаўка «Няпрошаны госць горшы за татарына!" Такая лёгкая самаіронія сведчыць пра добразычлівы характар.

Хата пры хаце вякамі жывуць беларусы і татары. Іх дзеці і ўнукі плятуць вянкі з рамонкаў ды васількоў. І ніхто не топча нагамі духмяны чабор – свяшчэнную для мусульман расліну. Хіба маглі не адшукаць татары гэтую незвычайную кветку на зямлі, якая некалі іх па-мацярынску прытуліла?

Ірына ПАШКЕВІЧ.

Энцыклапедычная даведка

Татары – народ цюркскай моўнай групы ва Усходняй Еўропе ў Паўночнай Азіі. Падзяляюцца на волга-ўральскіх, астраханскіх, беларуска-літоўскіх і інш. Агульная колькасць у Рэспубліцы Беларусь, па перапісу 1999 года, 10089 чалавек.

Паводле сацыяльна-эканамічнага становішча на землях Вялікага княства Літоўскага ў 16-17 стагоддзі татар можна было ўмоўна падзяліць на 3 катэгорыі. Найбольш прывілеяваная - прамыя нашчадкі ардынскіх ханаў, якія атрымлівалі тытулы князёў, да другой належалі нашчадкі простых воінаў, трэцяй – самая простая група.

Нягледзячы на пэўныя льготы і рэлігійную верацярпімасць, татары не мелі права ўдзельнічаць у выбарах у сойм, займаць вышэйшыя дзяржаўныя пасады. Аднак шэраг усё ж вызначаўся на дыпламатычнай службе, былі "пісарамі татарскімі" – перакладчыкамі з татарскай і турэцкай моў у адносінах з Крымам і Турцыяй.

У канцы 14-16 стагоддзя татары княства Літоўскага склаліся ў самастойную этнаграфічную супольнасць – літоўскія татары, якіх разам з карэннымі называліся польска-літоўскімі, у канцы 1920-х – беларуска-літоўскімі, беларускімі. З-за згасання кантактаў з гістарычнай радзімай і шматлікіх шлюбаў з хрысціянкамі, нявест-татарак не хапала, яны паступова страцілі сваю мову і сталі карыстацца беларускай, а з 19 стагоддзя – і рускай.

Вусна-паэтычная спадчына татар блізкая да фальклору беларусаў, а такія жанры, як прыказкі, прымаўкі, песні, загадкі, амаль не адрозніваюцца. Са свайго боку татары таксама паўплывалі на культуру беларусаў. Яны ўвялі ў беларускую мову шмат слоў-цюркізмаў, акрамя таго, пакінулі след і ў тапаніміцы мясцовасцей, дзе яны здаўна жывуць.

Ад татарскіх слоў і ўласных імён паходзяць назвы паселішчаў Беларусі: Апчак, Арда, Койданава, Мамаі, Татарка і інш. Адраджаецца і культура гэтага народа. Праводзяцца навуковыя канферэнцыі, выдаюцца кнігі па гісторыі і культуры татар, адзначаюцца нацыянальныя святы. Наладжаны культурныя сувязі беларускіх татар з татарамі Літвы, Польшчы, краін СНД, з мусульманскімі краінамі – Турцыяй, Саудаўскай Аравіяй, Лівіяй і інш., якія аказваюць пэўную дапамогу татарскаму нацыянальна – культурнаму адраджэнню.

Моладзі — пра гераічных землякоў

МЯДЗЕЛ. На Мядзельшчыне ідзе падрыхтоўка да святкавання 60-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, Дня Перамогі. Раённы савет ветэранаў вайны і працы, музей народнай славы, раённы аддзел адукацыі правялі ў школах, установах культуры сустрэчы моладзі з ветэранамі Вялікай Айчыннай вайны, дэманстрацыю слайд-фільма "Гераічная зямля і яе людзі" (поўнасцю прысвечаны падзеям на нарачанскай зямлі).

На экране гледачы бачаць землякоў, якія не скарыліся ворагу, узяліся за зброю, былі сувязнымі, падпольшчыкамі. Вось партрэт Паўла Вераб'ёва, які ўцёк з палону з-пад Каўнаса, дайшоў да беларускай вёскі Азярцы галодным, змардаваным. У лесе выпадкова сустрэў маладога хлопца Анатоля Паследа, які прытуліў былога воіна ў сваёй хаце. Праз пэўны час Павел Вераб'ёў раздабыў зброю, рушыў на усход, каб перабрацца праз лінію фронту і зноў стаць воінам Чырвонай Арміі. Але ў ваколіцах Мінска сустрэў народных мсціўцаў, уліўся ў іх шарэнгі. Яго прызначылі камандзірам партызанскага атрада "Імя Камсамола". Пасля вайны Павел Вераб'ёў напісаў кнігу "Імя Камсамола". У ёй ёсць радкі пра тое, як жыхары Мядзельшчыны яшчэ ў 1941 годзе верылі ў разгром ворага, узяліся за зброю.

З экрана ў залу глядзіць маладая дзяўчына з вёскі Шчокаты Аня Пашкевіч. Перад вайной працавала настаўніцай у пачатковай школе на Пастаўшчыне. Разам з вясковай моладдзю купіла чырвоны сцяг камсамольскай арганізацыі, які потым, як пачалася вайна, схавала ад ворага і перадала партызанам атрада "Слава", сама працавала настаўніцай у партызанскай зоне, хадзіла ў разведку. Пра ўчынак нашай зямлячкі пісалася ў "Огоньку". Ёй прысвяціў аповесць "Калі пратрубілі трывогу" пісьменнік Вячаслаў Марозаў. Адначасова ў Мінску і Кіеве выйшла кніга, у якой расказваецца пра беларускіх і ўкраінскіх настаўнікаў, якія навучалі дзяцей у зямлянках, шалашах, у сялянскіх хатах у партызанскіх зонах.

Дэманструюцца слайды пра братоў Аляксандра і Фёдара Валасевічаў. Яны рамантавалі партызанам зброю, вырабілі 50 самаробных медалёў для партызанскай брыгады імя Ракасоўскага, што некаторы час дзейнічала на Мядзельшчыне і ў якой знаходзіўся Пётр Міронавіч Машэраў. Так як у нарачанскім краі партызаніла да 20 прадстаўнікоў розных нацыянальнасцяў былога СССР, медалі разышліся далёка-далёка. Ёсць у музеі ў Маскве, Мінску, Маладзечне. Пра братоў Валасевічаў пісаў часопіс "Огонёк".

На экране партрэт Максіма Танка ў вайсковай форме. У гэты час вучні дэкламуюць вершы земляка-франтавіка "Мы вернемся", "Маці", "Не шкадуйце, хлопцы, пораху" і інш.

Аляксей Валюк з вёскі Заўрукі. У 1941 годзе прыняў няроўны бой з нямецкімі захопнікамі на рацэ Бярэзіна. Цяжка параненым напісаў перадсмяротную запіску і паклаў у гільзу супрацьтанкавага патрона. Яе праз шмат гадоў знайшлі ў траншэі вучні Мінскай 130-й гімназіі. Пра подзвіг земляка пісалася ў часопісе "Беларусь", у газетах "Правда", "Известия". Імем Аляксея Валюка названа вуліца на яго радзіме. Максім Танк напісаў верш "Бой на Бярэзіне".

Дэманструюцца слайды пра землякоў — арганізатараў партызанскага руху на Мядзельшчыне, пра жанчын-сувязных, падпольшчыц. Напрыклад, 70-гадовая Анастасія Сямёновіч па просьбе літоўскіх партызан ездзіла ў Вільню за звесткамі ад падпольшчыкаў. Узнагароджана ордэнам Айчыннай вайны. Пра жанчыну напісана ў кнізе "Людзі нарачанскага краю".

Гэта толькі некалькі эпізодаў са слайд-фільма.

У канцы мерапрыемства старшыня раённага савета ветэранаў вайны і працы Міхаіл Гардон перадаў школе раённую кнігу "Памяць" і папрасіў уручыць пераможцу конкурсу на тэму "Мой радавод".

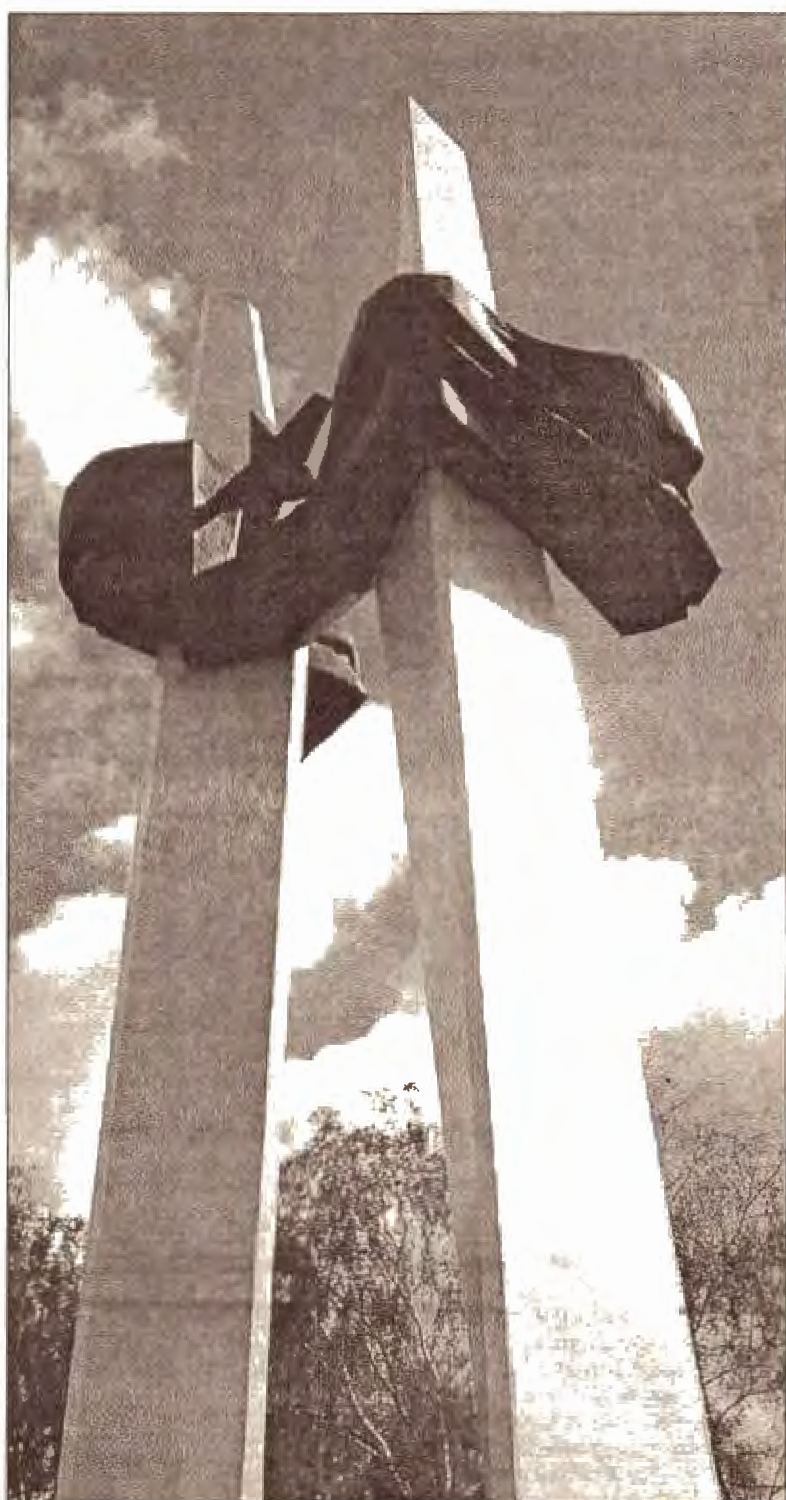
Савет ветэранаў і раённы музей народнай славы падрыхтавалі для школ "Выказванні былых народных мсціўцаў з розных куткоў былога СССР пра дапамогу ў грозныя дні вайны".

Падрыхтаваны тэкст віктарыны з пытаннямі: "Хто за подзвіг на нарачанскай зямлі стаў Героем Савецкага Саюза?", "Ці ведаеце землякоў, якія кіравалі атрадамі, узводамі, былі палітрукамі?", "У якіх кнігах можна прачытаць пра падзеі Вялікай Айчыннай вайны на Мядзельшчыне?", "Чыімі імёнамі названы вуліцы – удзельнікаў вайны, падпольшчыкаў?" і інш.

Гэта толькі пачатак карпатлівай работы па падрыхтоўцы да 60-годдзя Перамогі, 60-годдзя вызвалення Беларусі ад акупантаў.

Міхась ЧАРНЯЎСКІ,
стваральнік слайд-фільма "Гераічная зямля і яе людзі", ветэран Вялікай Айчыннай вайны.

P.S. Мерапрыемствы праведзены ў Занеўскай, Занарацкай, Свірскай, Пузырэўскай, Будслаўскай школах, у г.п.Мядзел і многіх іншых.

Помнік ахвярам вайны ў маладзечанскім парку. Фота Ірыны РАБУШКІ.

Рэха катастрофы ў Беластоцкім выступе

У далёкім 1941 годзе заходняя граніца Беларусі ад Брэста ў бок Усходняй Прусіі выгіналася далёка на захад. Тут была Беластоцкая вобласць БССР. З вясны 1940 года туды паехала шмат нашых землякоў. Хто — па прызыву ў Чырвоную Армію, а каго мабілізавалі на будаўнічыя работы. "У Беластоцкі выступ, у Аўгустоўскія лясы", — так тлумачылі тады на Вілейшчыне.

...Трагічным ранкам 22 чэрвеня 1941 года бязлітасны агонь абрушыўся на абаронцаў Беластоцкага выступу. І першыя ахвяры той вайны акрапілі зямлю гарачай крывёю, і амаль усе абаронцы заходняга фарпоста былога Саюза сустрэлі тут свой апошні час.

Вядомы нямецкі лётчык пікіруючага бамбардзіроўшчыка "Юнкерс-87" Рудэль так успамінаў пачатак вайны: "У 4 гадзіны раніцы 22 чэрвеня я чую па радыё: толькі што аб'яўлена аб вайне з Расіяй... Да вечара першага дня я здзейсніў чатыры вылеты да лініі фронту паміж Гроднам і Ваўкавыскам. Рускія прыгналі сюды вялізную колькасць танкаў і грузавых аўтамашын. Мы бачым галоўным чынам танкі "КВ-1", "КВ-2" і "Т-34"... Я заўважаю незлічоныя ўмацаванні уздоўж граніцы... на многія сотні кіламетраў. Мы ляцім над незакончанымі аэрадромамі... з мноствам бамбардзіроўшчыкаў "Марцін". Ім не хапае альбо паліва, альбо экіпажаў... Цяпер жа ўсяго за некалькі дзён усё гэта ператворыцца ў мора абломкаў" ("Огонек", №25 за 17.06.2002 г.). Мяркую, што ўбачанае вачыма нашага ворага ясна паказвае: баявыя танкі і самалёты СССР былі самымі сучаснымі, але зусім не падрыхтаванымі для адпору ворагу. А наступная цытата – відаць, з памыйнай ямы фашысцкай прапаганды: "Пралятаючы над гэтымі аэрадромамі і ўмацаваннямі, кожны разумеў: мы ўдарылі своечасова... Каб рускія завяршылі сваю падрыхтоўку, не было б ніякай надзеі іх спыніць". Відаць, немцам растлумачылі напад на СССР тым, што Савецкі Саюз быццам бы рыхтаваў удар па Германіі.

У гэтым напрамку ўдарыла нямецкая 9-я армія і 3 танкавыя групы з такой сілай, што "злучэнні 11 Чырвонай Арміі, рассечаныя на часткі, вымушаны былі з вялікімі стратамі спешна адступаць па "Каўнас і Вільнюс" ("ВАВ Савецкага Саюза" М-1965, стар. 61).

Як мы ведаем, у аўторак, 24 чэрвеня, у 17 гадзін з Вілейкі адышоў на ўсход апошні цягнік. А неўзабаве нямецкая бранятэхніка ўжо бразгатала па бруку нашых вуліц... Таму лёс абаронцаў і будаўнікоў Беластоцкага выступу быў трагічны: многія злажылі галовы ў першыя дні вайны, астатнія трапілі ў палон. Нямногім шчаслівым пашанцавала нейкім цудам выслізнуць з таго пекла, як Мікалаю Журыху з Кузьмічоў, які нават дабраўся дадому ("РГ", 27.09.2002 г.).

Грамадзянін Польшчы Валянцін Герасімюк з Гдыні ўспамінае: яго бацька Васіль Герасімюк, 1910 года нараджэння, у канцы красавіка 1941 года быў прызваны ў Чырвоную Армію ваенкаматам Бельска Падляскага. Разам з іншымі будаваў пагранічныя ўмацаванні і аэрадромы на "лініі Молатава", як яе называлі немцы. З ім служылі і жыхары навакольных беларускіх вёсак: Рыболы, Канюкі, Войшкі, Плёскі, Дзяніскі і іншых. Калі нямецкія бранятанкавыя калоны праходзілі ўжо праз Вілейку, там, на Беласточчыне, грымеў бой за мост праз пагранічную тады раку Нарэў. Гэтыя пазіцыі абаранялі байцы 25 матастралковага палка 25 танкавай дывізіі. Жорсткі бой працягваўся амаль тры дні. Салдаты стаялі насмерць. Акружаныя з усіх бакоў, не здаваліся. І амаль усе загінулі.

Немцы таксама панеслі значныя страты: трупамі сваіх салдат напоўнілі тры палаткі. Затым іх адвезлі на салдацкі могільнік 1-й сусветнай вайны ў Бельск Падляскі і там пахавалі.

Напярэдадні бою група чырвонаармейцаў завітала ў вёску Войшкі да Васіля Сяргеюка: пілі ваду, набралі з сабой. Яны сказалі Васілю, што тут будзе бой з немцамі. А двое паведамілі, што яны з вёскі Проневічы з-пад Бельска Падляскага. Назвалі сябе: адзін – Васілём Герасімюком, а другі – Васілём Васілеўскім.

Праз некалькі дзён пасля бою мясцовыя жыхары наведалі траншэі на беразе Нарэва. Там яны адшукалі астанкі каля 150-200 савецкіх салдат. Пазналі і тых хлопцаў, што прыходзілі да студні Васіля Сяргеюка. Усіх палеглых там жа і прысыпалі зямлёй. Канешне, там было і нямала нашых землякоў – салдат з нашага рэгіёну.

Адшукалі і адзінага параненага Аркадзія Фельдмана, што цудам не трапіў у лапы да немцаў. Ад яго і даведаліся аб падрабязнасцях таго бою. З вялікай рызыкай для ўласнага жыцця яго вылечылі. Затым А.Фельдман перабраўся за лінію фронту і з баямі дайшоў да Эльбы.

Сын загінуўшага ў тым баі Васіля Герасімюка Валянцін Васільевіч Герасімюк ужо шмат гадоў дабіваецца перапахаваць з пашанай на ваенны могільнік усіх, хто загінуў у тым баі. А жыхар вёскі Рыболы Мікола Ігнацюк ужо два дзесяцігоддзі захоўвае гранітны камень на помнік палеглым героям. Яму і яго сябрам, польскім беларусам, патрэбны прозвішчы, імёны і імёны па бацьку тых, хто загінуў 25-27 чэрвеня 1941 года ў Беластоцкім выступе, каб звесткі пра іх змясціць на чорным граніце памяці.

Там змагаліся і загінулі і жыхары нашага рэгіёну. Прашу ўсіх нашчадкаў палеглых на Беласточчыне ў канцы трагічнага чэрвеня 1941 года адгукнуцца і даслаць прозвішчы, імёны і імёны па бацьку і год нараджэння ахвяраў той бітвы на адрас: 222410, Наркевіч Аляксандр Іванавіч, Вілейка, вул. Кастрычніцкая, 32, кв. 37. Дапаможам гэтым добрасумленным нераўнадушным да бязмежнага людскога гора грамадзянам Польшчы ўвекавечыць памяць ахвяраў той жорсткай вайны. Чужога гора – не бывае.

У заключэнне дадам, што звесткі пра бой на рацэ Нарэў – з пісьма Валянціна Васільевіча Герасімюка з Гдыні, сына загінуўшага там Васіля Герасімюка.

Аляксандр НАРКЕВІЧ, Вілейка.

■ КАРАТЭ

Выхаванцы маладзечанскага дзіцяча-юнацкага спартыўнага клуба «Сакура» разам са сваім трэнерам Сяргеем Хадасевічам.

Фота Ірыны РАБУШКІ.

Лепшыя з лепшых

МАЛАДЗЕЧНА. У горадзе прайшло адкрытае першынство па каратэ сярод 8-16-гадовых хлопчыкаў і дзяўчынак.

У першынстве ўдзельнічалі 2 маладзечанскія спартыўныя клубы «Сакура» і «Буда», а таксама мінскі спартыўны клуб «Дынама-Арсенал». Спаборнічалі паміж сабой 50 спартсменаў. Па словах дырэктара дзіцяча-юнацкага спартыўнага клуба «Сакура» Сяргея Хадасевіча, усе дзеці былі аднолькава добра падрыхтаваныя і аказаліся моцнымі сапернікамі адзін аднаму.

Табло

Прозвішча	Клуб	Узрост, група	Месца
Максім Вяль	«Сакура»	10-11 гадоў, хлопчыкі	1 (кумітэ)
Дзіма Кіслы	«Буда»	10-11 гадоў, хлопчыкі	1 (кумітэ)
Дзіма Кіслы	«Буда»	10-11 гадоў, хлопчыкі	1 (ката)
Ігар Шалуха	«Буда»	12-13 гадоў, хлопчыкі	1 (кумітэ)
Анжаліка Тону	«Сакура»	14-15 гадоў, дзяўчынкі	1 (кумітэ)
Міша Савельеў	«Буда»	8-9 гадоў, хлопчыкі	2 (кумітэ)
Вася Гладкі	«Сакура»	10-11 гадоў, хлопчыкі	2 (кумітэ)
Міша Ціхаміраў	«Сакура»	10-11 гадоў, хлопчыкі	2 (ката)
Лёша Аляксееў	«Сакура»	10-11 гадоў, хлопчыкі	2 (ката)
Наталля Цялюкіна	«Сакура»	10-11 гадоў, хлопчыкі	2 (кумітэ)
Дзяніс Навінскі	«Сакура»	12-13 гадоў, хлопчыкі	2 (кумітэ)

Пераможцы, якія занялі 1-е і 2-е месцы, выйшлі ў фінальныя спаборніцтвы.

Ірына РАБУШКА.

■ ФУТБОЛ, ВЫШЭЙШАЯ ЛІГА

Абжываемся ў падвале

14 чэрвеня. 1000 гледачоў. Суддзя Знайдзінскі. Маладзечна-2000 – Лакаматыў (Мінск) 0:0

Склад: 1.Міхайлаў – 4.Дрозд, 3.Косак, 5.Сысой – 2.Маляўка (14.Лявончык, 62), 7.Якубоўскі, 9.Дараховіч (кап), 8.Альховік (13.Веташкін, 88), 6.Пазняк – 10.Альхавік (12.Макрыцкі, 75), 11.Кухлей

Пры дэфіцыце сур'ёзных пагроз перамагчы маглі і нашы, і госці. Напрыклад, быў небяспечным адзіны (!) за матч удар у створ варот "Лакаматыва" – стрэл Альхавіка здалёку выцягнуў з-пад перакладзіны галкіпер. Мінчане ў "рамку" білі тройчы, але два іх самыя вострыя моманты былі іншымі: на 5-й хвіліне яны ўтрох выйшлі на аднаго Міхайлава і прабілі міма, а ў сярэдзіне другога тайма ў таўкатні ў варатарскай запіхалі мяч ў сетку, аднак было зафіксавана парушэнне правілаў. Хвілін праз дваццаць мяч трапіў у руку іх абаронцы ў межах штрафной пасля ўдара Лявончыка. І тут арбітр не адважыўся пасадзейнічаць змяненню ліка, палічыўшы, што дзеянні мінчаніна былі ненаўмыснымі.

18 чэрвеня. Ліда. 2400 гледачоў. Суддзя Чабыкін. Нёман (Гродна) – Маладзечна-2000 3:1 (1:1)

Галы: Лукашоў (42), Кавалёнак (51), Радушка (73); Лявончык (4)

14.06. Дарыда – Славія 2:2, Зорка-ВА-БДУ – Тарпеда (Ж) 1:0.
18.06. Шахцёр – Зорка-ВА-БДУ 9:0, Лакаматыў – Белшына 3:2, Славія – БАТЭ 0:7.

1. Тарпеда-СКА 21
2. Гомель 21
3. Шахцёр 17
4. БАТЭ (+1) 17
5. Дынама (М) 16
6. Тарпеда (Ж) 15
7. Нафтан 14
8. Нёман 12
9. Дынама (Б) 11
10. Лакаматыў (М) 10
11. Белшына 9
12. Дарыда 8
13. Днепр-Трансмаш 8
14. Славія 6
15. Маладзечна-2000 (+1) . 6
16. Зорка-ВА-БДУ 5

Бамбардзіры: Ю. Мархель (жодзінскае "Тарпеда") – 8, М. Цыгалка (мінскае "Дынама"), Стрыпейкіс (БАТЭ) – па 6...Альхавік – 3.

Сяргей ГАЙКОВІЧ.

■ ФУТБОЛ, КУБАК

«Смаргонь» – «Маладзечна-2000»

Прайшла жараб'ёўка 1/16 фіналу. 9 жніўня ўпершыню ў гісторыі сустрэнуцца смаргонцы і маладзечанцы, а "Забудова" прыме чэмпіёна краіны барысаўскі БАТЭ. Смаргонь наведвалі брэсцкае "Дынама" (2000 г.) і мінскае "Тарпеда-МАЗ" (2001), а Чысць – віцебскі "Лакаматыў-96" (1999) і наваполацкі "Нафтан-Дэвон" (2000). Прайграўшымі аказаліся толькі нафтанаўцы.

Сяргей ГАЙКОВІЧ.

Табло

■ ФУТБОЛ, ВЫНІКІ

10 чэрвеня. Ліда – СКЗ-ДЮСШ-2 0:0.

13 чэрвеня. Маладзечна-2000 (дубль) – Лакаматыў (Мінск, дубль) 1:2 (1:1).

Галы: Крывіцкі (45-пен); (44), (53). Маладзечанскія дублёры забілі сёлета свой першы гол. На двары, між тым, ужо сярэдзіна чэрвеня. Дарэчы, у гэтым матчы з 15 прыняўшых удзел футбалістаў ажно 9 (ура!) былі мясцовымі, прычым 5 – 1986 г.н.

17 чэрвеня. Шчучын. Нёман (Гродна, дубль) – Маладзечна-2000 (дубль) 3:1 (Сідарэнка).

■ АДЗІНАБОРСТВЫ

МАЛАДЗЕЧНА. На прадстаўнічыя спаборніцтвы па рукапашнаму бою ездзілі чацвёра выхаванцаў клуба "Гладыятар".

Першыя месцы сярод старэйшых юнакоў занялі Сяргей Кармазін (вага да 76 кг), які быў прызнаны лепшым байцом турніру, і Дзяніс Муха (72 кг).

Сяргей ГАЙКОВІЧ.

■ АНОНС

20-22 чэрвеня. Маладзечна. Гарадошны стадыён.

Заключныя дні першынства краіны сярод юнакоў. Кожны дзень пачатак з 10-00.

21 чэрвеня. ЗЛіН (Гомель) – Смаргонь

+0=0-2 0-4. Летась 0:2 дома і 0:2 на выездзе

21 чэрвеня. 18-00. Забудова – Камунальнік (Жлобін)

24 чэрвеня. Верас (Нясвіж) – Забудова

Гэты матч перанесены з 14-га чысла па прычыне ад'езду нясвіжцаў на турнір у Польшчу.

25 чэрвеня. 17-00. Маладзечна-2000 (дубль) – Славія (Мазыр, дубль)

+1=1-2 6-9. Летась 3:3 (Млечка – 2, Харэцкі) дома і 0:3 (тэхнічнае паражэнне за няяўку) на выездзе

26 чэрвеня. 18-00. Маладзечна-2000 – Славія (Мазыр)

+2=2-9 11-29. Летась 2:2 (Сідарэнка, аўтагол) дома і 0:3 на выездзе.

■ ФУТБОЛ, ПЕРШАЯ ЛІГА

Упусцілі перамогу ў большасці

15 чэрвеня. 3500 гледачоў. Суддзя Майстроў. Смаргонь – Камунальнік (Слонім) 1:1 (0:0)

Галы: Валовік (54); Зюлеў (84)

Склад: 16.Шляхавой – 4.Курак, 19.Кашкар, 3.Трындзюк, 2.Мазалоўскі – 8.Дукса, 7.Карасёў, 10.Грабаздзін, 6.Кукалевіч (15.Жачко, 39) – 9.Дзігілевіч (17.Шырабокаў, 70), 11.Мяць (18.Валовік, 39)

Выдалены Місюк (Камунальнік) на 30-й хвіліне

Матч атрымаўся нервовым. На 12-й хвіліне актыўны нападаючы гасцей Місюк быў збіты Мазалоўскім метрах у дваццаці ад варот, а, пакуль слонімцы рыхтаваліся выканаць штрафны ўдар, Кукалевіч выбег са "сцэнкі" і выбіў мяч на чужую палову поля. На працягу матча гаспадары валодалі ініцыятывай, напрыклад, падалі 9 вуглавых супраць ніводнага ў гасцей. Прапусцілі ў падобнай сітуацыі ўжо напрыканцы гульні...

1. Хімік 20
2. Лакаматыў (В) 20
3. ЗЛіН 19
4. МТЗ-РІПА 19
5. Граніт 18
6. Ведрыч-97 16
7. Вертыкаль 14
8. Смаргонь 13
9. Ліда 13
10. Камунальнік 13

Бамбардзір: Савельеў (ЗЛіН) – 9; Калодзін (Лакаматыў)–7... Валовік, Грабаздзін, Карасёў – па 3.

Мікіта ЛІСТАПАД.

■ ЗЛЁТЫ

У будучым – дыстанцыі дарожныя

ВІЛЕЙКА. Дзевяты па ліку турыстычны злёт правялі навучэнцы Вілейскага ПТВ-48. Сёлета злёт быў прысвечаны памяці былога выхаванца вучылішча Сяргея Харужага, які потым працаваў тут майстарам вытворчага навучання і трагічна загінуў. Менавіта ён "заразіў" усіх цягай да турыстычных выпрабаванняў.

Цяпер секцыяй турызму кіруе **Мікалай Багураў**. Карысную падтрымку аказвае выкладчык фізвыхавання **Уладзіслаў Вазянчук**.

Злёт зусім не стаў часам для адпачынку, наадварот, ішла сур'ёзная спартыўная работа. Было восем каманд з шасці чалавек, адна з іх – цалкам дзявочая. У першы дзень пераадолелі доўгую дыстанцыю ў 12 км з 9 кантрольнымі пунктамі з горада і да базавага лагера ва ўрочышчы Касута на беразе Вілейскага вадасховішча. На другі дзень было спартыўнае арыентаванне (5,5 км, 6 к/п) і азімутальнае арыентаванне, а таксама пляжныя гульні: футбол, валейбол. У заключны дзень - кароткая дыстанцыя з прыроднымі перашкодамі, напрыклад, воднымі, не заўсёды прыемнымі "працэдурамі". Была конкурсная праграма газет, самадзейнасці, афармлення лагера.

Тройку прызёраў у спартыўным заліку склалі групы нумар 305 (слесары па рамонту аўтамабіляў – вадзіцелі), 308 і 309 (абедзве групы электрагазазваршчыкаў – вадзіцеляў).

Сяргей ГАЙКОВІЧ.

■ ГАРАДКІ

Яснасці пакуль няма

Завяршыўся першы круг клубнага чэмпіянату. Тройка лідэраў акрэслена, але разрывы ў ачках зусім невялікія, бо яшчэ ў стартавым туры прадстаўнікі электрасетак згулялі ўнічыю з "Аўтасібам".

1 ліга. 15 чэрвеня. Бярозаўка. Нёман – МЭС 0,5:2,5. Мінск. Аўтасіб – Кэмпі 0,5:2,5, Кэмпі – Шахцёр 2:0.

1. **МЭС** 13
2. **Кэмпі** 12
3. Аўтасіб 10
4. **Нёман** 6
5. **СКА** 3
6. Шахцёр 0

Сваім трэцім месцам прадстаўнікі генеральнага спонсара чэмпіянату сталічнай фірмы "Аўтасіб" у многім абавязаны лідэру каманды Андрэю Гурыновічу. Ён, дарэчы, карэнны маладзечанец, а цяпер завяршае вучобу ў Мінскім медыцынскім універсітэце, будзе ваенным урачом. Калектыў "Кэмпі" вядзе за сабою чэмпіён Еўропы 1996 года ў асабістым заліку Аляксандр Яршэвіч. У складзе МЭСа прыбавіў у сваёй гульні Дзмітрый Шайко, напрыклад, ён выдатна сябе праявіў падчас апошняй выязной перамогі ў Бярозаўцы.

2 ліга. 15 чэрвеня. Маладзечна. Юнацтва – Камунальнік 2:1, Маладзечнамэбля – МАЗ 2:0, Маладзечнамэбля – Асіповічы 2:0.

1. **Маладзечнамэбля** 13
2. Нёман-2 10
3. МАЗ 9
4. Асіповічы 6
5. **Юнацтва** 6
6. Камунальнік 0

Першы круг паказаў, што дэбютанты турніру з "Маладзечнамэблі", якія выступаюць у другой лізе, мацней за той жа "Шахцёр" з першай лігі.

Не выключана, што ў другім крузе ў правядзенні чэмпіянату адбудуцца пэўныя змены, так, магчыма, матчы будуць праводзіцца з пяці партый (да трох перамог).

Сяргей ГАЙКОВІЧ.

ВІНШАВАНКІ

Віншуем **Войтку Ядвігу Іванаўну** з 50-годдзем!

Нет слов, чтоб выразить нашу любовь
К тебе единственной, неповторимой.
Родная мама, мы всегда с тобой,
Ведь ты наш ангел – нами ты любима.

Ад любячых дзяцей і мужа.

Віншуем з 79-годдзем самую лепшую матулю і бабулю **Кавалеўскую Ядвігу.**
Жадаем здароўя, даўгалецця, добрага настрою.

Неумолимые года
Остановить не в нашей власти...
Так пусть же будет так всегда:
Чем больше лет – тем больше счастья!

Сем'і Капцюх, Якшыных, Турыных.

Віншуем з днём нараджэння **Шарафановіча Ігара**! Жадаем шчасця, здароўя, радасці і сямейнага дабрабыту. *Сяргей, Таня, Вадзім і Каця.*

Віншуем **Шарафановіча Вадзіма** з г. Вілейка з 22-годдзем! Жадаем моцнага здароўя, кахання, дабарабыту, удачы, шчасця. *Таня і Сяргей.*

Віншуем любімага мужа і тату **Кобіча Андрэя** з днём нараджэння! Жадаем шчасця, здароўя, радасці. *Твая сям'я.*

Віншую з днём нараджэння дарагую мамачку **Маскалевіч Валянціну Генадзьеўну.** Жадаю шчасця, здароўя, доўгага жыцця. *Элеанора.*

Дарагая мамачка, **Маскалевіч Валянціна,** жадаю табе, каб кожны дзень прыносіў толькі шчасце і радасць. *Элеанора.*

Віншуем любімага сына і ўнука **Моніда Андрэя** з 12-годдзем! Здароўя, шчасця ў жыцці, поспехаў у вучобе. *Тата, бабуля.*

Віншую **Кузьміна Уладзіміра, Ката Дзмітрыя і Анціпенку Аляксандра** з 19-годдзем. Жадаю шчасця і знайсці сваё каханне. *Завадская Таццяна.*

Віншуем **Багамолавых Раю і Юру** з 20-годдзем сумеснага жыцця. З любоўю, *вашы Оля і Лёша.*

Віншую з днём нараджэння любага хлопца **Старавойтава Аляксея**! Жадаю здароўя, шчасця, поспехаў ва ўсім! *Алёна.*

Віншуем з надыходзячым днём нараджэння **Танечку Пішчаку**! Поспехаў табе, шчасця, кахання, удачы! *Сяргей, Дзіма, Алег.*

Віншуем **Багуцкую Наталлю** з днём нараджэння! Жадаем заўсёды быць здаровай, вясёлай і шчаслівай. *Мама, Андрэй, Лена.*

Віншуем **Субача Вячаслава Міхайлавіча** з в. Каловічы з юбілеем. Здароўя, шчасця, радасці, удачы і сямейнага дабрабыту. Сям'я *Андрашчук.*

Віншуем **Баслык Людмілу** з днём нараджэння! Здароўя, кахання, удачы, радасці і шмат грошай. Сям'я *Андрашчук.*

Віншуем **Андрашчука Міхаіла** з днём нараджэння! Здароўя, сямейнага дабрабыту, удачы і шмат грошай. *Мама, брат, жонка і дачушка.*

Віншуем **Баслык Галіну Міхайлаўну** з в. Сосенка з юбілеем. Моцнага здароўя, даўгалецця, шчасця і радасці. Сям'я *Андрашчук.*

Віншуем **Уладзіміра Емельянавіча Старожку** з 50-годдзем! Жадаем здароўя, шчасця, поспехаў, дабрабыту. З павагай, *Фінансавы аддзел МЗМК.*

Віншуем **Ліпніцкую Лідзію Сцяпанаўну** з юбілеем! Жадаем здароўя, шчасця, удачы, грошай, дабарабыту. *Надзея, Ліда.*

2003 – год прэснай вады

Больш за 2 мільёны чалавек у год памірае ад хвароб, якія звязаныя з забруджваннем пітной вады. 1 літр сцёкавых вод робіць непрыгоднымі для піцця 8 літраў прэснай вады. 80% захворванняў мае непасрэдную сувязь з якасцю пітной вады. Чалавецтва вырабляе вялізную колькасць адходаў, якія забруджваюць крыніцы прэснай вады, нават тыя, якія знаходзяцца на даволі вялікай глыбіні. 2003 год аб'яўлены ААН годам прэснай вады.

Лета, спякота і духата патрабуюць спажывання чалавекам да 1,5 літра вады ў суткі. Усім вядома, што вада – адзін з найбольш важных фактараў знешняга асяроддзя. Яна ўдзельнічае ў стварэнні кожнай клеткі арганізма, усіх яго тканак, лімфы, крыві і сектараў залоз (65% арганізма чалавека складаецца з вады, як і 15 мільярдаў клетак яго мозга, г.зн., больш за 70%). Таму інтэрв'ю з галоўным дзяржаўным санітарным доктарам рэспублікі **Валерыем Ключановічам**, апублікаванае 4 чэрвеня ў газеце "Комсомольская правда" ў спецыяльным дадатку "Здоровье", выклікала вялікую цікавасць да гэтай сур'ёзнай праблемы ў жыхароў Беларусі, у тым ліку і ў жыхароў Маладзечна. З яго адказаў вынікае, што спажываць ваду пажадана з бутэлек, г.зн., спецыяльна прыгатаваную, ачышчаную.

Ва ўсім свеце водаправодная вада – гэта тэхнічная вада. Немагчыма дастаткова добра ачысціць ваду для піцця і выкарыстоўваць яе ў агульнай водаправоднай сетцы для сантэхнічных, прамысловых і бытавых мэтаў. Што ж мы п'ём у нашым горадзе?

На гэтае пытанне нам адказаў галоўны санітарны доктар Маладзечна **Міхаіл Грабоўскі**:

"У цэлым пітная вада ў водаправоднай сетцы нашага горада адпавядае патрабаванням. У гэтым плане Маладзечна выглядае даволі добра". Але ў той жа час ім было адзначана, што, на жаль, па некаторых параметрах ў вясенне-летні перыяд – жалезу, хлору і інш., ёсць перавышэнні, хоць і ў межах дапушчальных нормаў. У гэтым плане Міхаіл Грабоўскі лічыць, што да рэкамендацый Валерыя Ключановіча варта прыслухацца, бо гэта вынік кваліфікаванага аналізу стану спраў у маштабах усёй нашай рэспублікі.

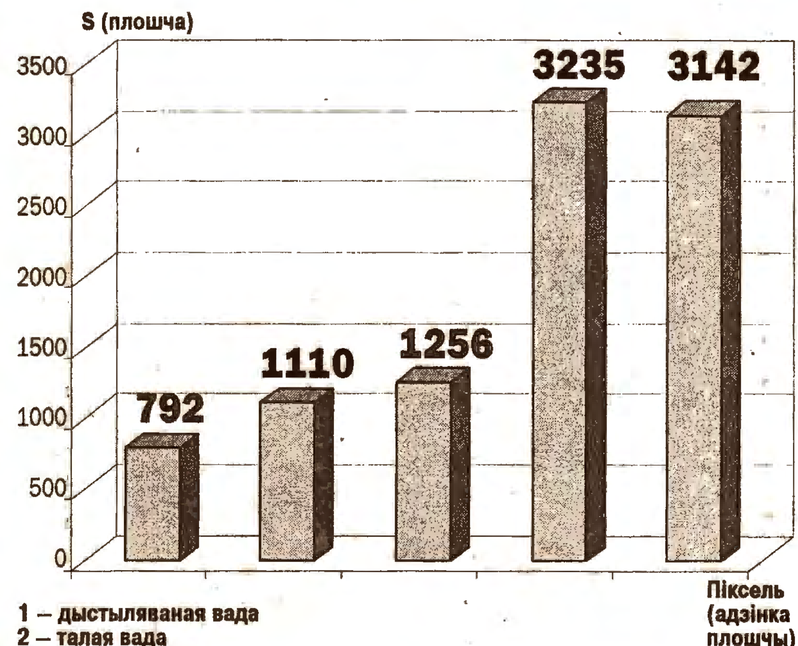
У Беларусі пітную ваду ў 12-19-літровых бутлях для прыгатавання першых страў, кавы, чаю, іншых пітных мэтаў выпрабляе нямала фірм, але трэба звярнуць увагу на маладзечанскую "Элітную", якую выпрабляе СП "Каларыт" ААТ. Сучаснае абсталяванне для падрыхтоўкі вады і перадавая тэхналогія яе ачысткі дазволілі дабіцца заслужанага прызнання не толькі ў нашай рэспубліцы, але і далёка за яе межамі. Пацвярджэнне гэтаму 3 залатыя і 2 сярэбраныя медалі міжнародных выставак-дэгустацый, перамога ў рэспубліканскім конкурсе "100 лепшых тавараў РБ", які праводзіў Дзяржстандарт Рэспублікі Беларусь, а таксама ў рэспубліканскім конкурсе "Лепшая прадукцыя 2003 года" таварыства абароны спажыўцоў.

А як жа вырашаюць гэтую праблему, праблему ачысткі вады, фільтры, што прапануюцца многімі фірмамі? Галоўны дзяржаўны санітарны доктар рэспублікі Валерый Ключановіч на гэта пытанне адказаў так: "Сэнс у іх выкарыстанні ёсць, але ідэальна піць бутыліраваную ваду, таму што цяжка ўсачыць, калі фільтры забруджваюцца". Дададзім яшчэ, што ў такім выпадку шкода арганізму наносіцца сур'ёзная. У ваду пры забруджванні фільтра паступае вялікая колькасць шкодных мікраарганізмаў і рэчываў, якія накапіліся ў фільтруючым элеменце фільтра за перыяд яго эксплуатацыі. У той жа час высакаякасная ачыстка вады, у нашым прыкладзе гэта вада "Элітная", прадугледжвае мінімальную колькасць солей і мікраэлементаў. І ніякіх клопатаў. На пытанне карэспандэнта, якой пітной вадзе аддаць перавагу – ачышчанай сучасным, тэхнічна складаным абсталяваннем ці дабытай з вялікай глыбіні і не ачышчанай, – галоўны гастраэнтэролаг рэспублікі кандыдат медыцынскіх навук **Наталля Сілівончык** адзначыла, што ў натуральным стане вада, з якой бы глыбіні яна не была здабытая, ніколі не свабодная ад прымесяў. Празмернасць тых ці іншых мікра- і макраэлементаў, хларыда натрыя, сульфатаў, жалеза, фтора, прысутнасць хваробатворных рэчываў у выніку могуць адбіцца на здароўі чалавека. Спажыванне такой вады доўгі час з'яўляецца адной з прычын развіцця розных захворванняў. Таму вада, якая выкарыстоўваецца ў якасці пітной, патрабуе сур'ёзнай ачысткі з выкарыстаннем сучасных тэхналогій. Аналагічных поглядаў прытрымліваецца і галоўны спецыяліст Рэспублікі Беларусь па мінеральных водах кандыдат тэхнічных навук **Эдуард Кашчыцкі**.

Дарэчы, пра мінеральную ваду, якая вельмі даспадобы нашым грамадзянам у апошні час. Так; яна лепш за "каляровыя" ліманады. Але Валерый Ключановіч адзначыў, што "мінеральная вада – гэта лячэбная вада, якая можа нанесці шкоду арганізму чалавека, калі яе спажываць рэгулярна".

Любы доктар, любы дыетолаг скажа, што абсалютная частка спажыўных рэчываў у арганізм чалавека паступае не з вадой, а з прадуктамі харчавання, тым больш, што наш арганізм неарганічныя солі і мінералы не засвойвае. Толькі магутныя сілы прыроды пры дапамозе фотасінтэзу дазваляюць жывой расліне ператварыць інертныя неарганічныя мінералы ў арганічныя, якія чалавек можа выкарыстоўваць для падтрымання ўласнага жыцця. Калі гадамі спажываць пітную ваду, якая ўтрымлівае вялікую колькасць неарганічных солей, г.зн., мінеральных цвёрдых рэчываў, і незбалансаваных па хімічнаму складу прадуктаў харчавання, у якіх залішне высокая доля солей, то гэта прывядзе да звужэння і зацвярдзення артэрый, вен, капіляраў, у выніку чаго адбываецца маруднае акамяненне ўсяго чалавечага цела, тое, што ў простанароддзі называецца "старэчай маларухомасцю". Калі, напрыклад, чалавек хоча атрымаць дзённую норму кальцыю, яму прыйдзецца выпіць 40 літраў неачышчанай вады, ці ўсяго 3 кубкі малака, ці з'есці 15 грамаў сыра.

Параўнальная дыяграма плошчы засвечвання ў пікселях у залежнасці ад фізічнага і хімічнага саставу

1 – дыстыляваная вада
2 – талая вада
3 – "Элітная" вада
4 – водаправодная вада мікрараёна "Зялёны луг" г. Мінска
5 – вада з артэзіянскай свідравіны глыбінёй 300 метраў без дадатковай ачысткі

Як бачна з табліцы, вада "Элітная" па хімічным і фізічным саставе максімальна набліжана да талай вады, як вядома, найбольш аптымальнай для здароўя чалавека.

Яшчэ адно важнае пытанне, якое патрабуе адказу спецыяліста. Ёсць меркаванне, што вада з нізкім утрыманнем солей і мікраэлементаў, маўляў, непажаданая для штодзённага ўжывання, дыстыляваная вада. Гэта не так. Як вядома, дыстыляваная вада практычна не ўтрымлівае ні солей, ні мікраэлементаў. Больш дакладны адказ на гэтае пытанне даюць біяэлектраграфічныя даследаванні пітной вады нашай рэспублікі, якія праводзіліся ў Санкт-Пецярбургскім навукова-вытворчым аб'яднанні "Аквастандарт".

Аб якасцях і ўласцівасцях вады "Элітнай" можна меркаваць і па такім жыццёвым прыкладзе. У акварыуме яна "стаіць" 3-4 месяцы, не зелянеее, не цвіце, а рыбкі не толькі ў ёй не хварэюць, але актыўна жывуць і размнажаюцца.

Поль Брэг, сусветна вядомы спецыяліст у галіне медыцыны і прапаганды здаровага ладу жыцця, прадаўжэння яго, асобую ўвагу ў сваім сакрэце здароўя ўдзяляе вадзе і асабліва той, што ўтрымлівае мінімальную колькасць солей і мікраэлементаў. Ён сцвярджае, што прыгажосць і здароўе чалавека напрамую залежыць ад якасці вады.

Варта адзначыць, што з верасня 2002 года СП "Каларыт" ААТ у садружнасці з расійскай акадэміяй медыцынскіх навук, НДІ экалогіі чалавека і гігіены навакольнага асяроддзя выпускае не толькі "чыстую" "Элітную", але і на яе аснове "Элітную" са збалансаваным утрыманнем кальцыю, магнію, а галоўнае – селену – цудоўнага снайпера, які знішчае ракавыя клеткі, дзе б яны ні знаходзіліся. Акрамя таго, прадпрыемства разлівае ваду са збалансаваным утрыманнем ёду, неабходнага для прафілактыкі захворвання шчытападобнай залозы і лячэння праблем, звязаных з памяццю.

Для тых, хто вызначыўся з выбарам, паведамляем, што СП "Каларыт" ААТ высакаякасную пітную негазіраваную ваду "Элітная" разлівае не толькі ў 0,5 і 5-літровыя бутэлькі, але і ў 19-літровыя бутлі для прыгатвання чаю, кавы і першых страў, развозіць, згодна з заяўкамі, па кватэрах і дамах жыхароў Маладзечна, Вілейкі і Чысці, а таксама па ўстановах і арганізацыях гэтых гарадоў. Дастаўка бясплатная. Тэлефон службы прыёму заказаў: (01773) 5-34-09.

Падрыхтавала Кацярына ІВАНОЎСКАЯ.

■ ІМЯНІНЫ

20 чэрвеня. Праваслаўныя: Валерыі, Антаніна, Фядота. Каталіцкія: Богны, Фларэнціны.
21 чэрвеня. Праваслаўныя: Васілія, Канстанціна, Яфрэма. Каталіцкія: Аліцыі, Марты.
22 чэрвеня. Праваслаўныя: Марфы, Фёклы, Аляксандра, Кірылы. Каталіцкія: Паўліна.
23 чэрвеня. Праваслаўныя: Антаніны, Васіля, Івана. Каталіцкія: Ванды, Зянона, Юзафа.
24 чэрвеня. Праваслаўныя: Яфрэма. Каталіцкія: Купалле (Нараджэнне Яна Хрысціцеля).
25 чэрвеня. Праваслаўныя: Ганны, Андрэя, Арсенія, Івана, Іоны, Пятра, Сцяпана, Феафіла. Каталіцкія: Дароты, Люцыі, Вільгельма.
26 чэрвеня. Праваслаўныя: Акуліны, Антаніны, Ганны, Зоі, Івана. Каталіцкія: Паўла, Яна.

Кінатэатр «Радзіма»

21, 22 чэрвеня. "Чыкага", ЗША – 17.00, 19.00 і 21.00. **"Знесеныя прывідамі"**, Японія – 13.00 і 15.00.
23–29 чэрвеня. "Стыльная штучка", ЗША, рамантычная камедыя – у 19.00. **"Абмануць усіх"**, ЗША, баявік — у 17.00 і 21.00. (Кожную сераду ільготныя білеты на сеанс у 17.00).

Для дзяцей

23 чэрвеня. "Кошкі супраць сабак", ЗША, камедыя – у 10.00.
24 чэрвеня. "Бейб", ЗША, прыгоды – у 10.00.
25 чэрвеня. "Мне хопіць мільён", ЗША, камедыя – у 10.00.
26 чэрвеня. "Бейб-2", ЗША, прыгоды – у 10.00.

Аказваем паслугі па відэапаказу на відэапраекцыйнай сістэме любых урачыстых мерапрыемстваў. Тэл. 7-17-02, 7-18-56.

ЗНАЁМСТВЫ

Удава 35 гадоў, рост 170 пазнаёміцца з разважным мужчынам. Т. у Астраўцы 37960 (вечарам).

Пазнаёмлюся з мужчынам 30-35 год для сур'ёзных адносін. 231000, г. Смаргонь, п/п КН0903835.

Жанчына 57 год, рост 163 пазнаёміцца з гаспадарлівым мужчынам 60-65 год для стварэння сям'і. З МПВ не пісаць. 222310, Маладзечна-6, п/п МС0522633.

Купон 25

Рэгіянальная газета

да рубрык «Віншаванкі» і «Знаёмствы». Бясплатна змяшчаюцца тэксты аб'ёмам да 15 слоў. Ананімныя купоны не разглядаюцца. Пішыце, калі ласка, разборліва.

ТЭКСТ

ПРОЗВІШЧА, ІМЯ, АДРАС (НЕ ДЛЯ ДРУКУ)

Звярніце ўвагу

Шаноўныя чытачы, калі вы хочаце павіншаваць знаёмых, блізкіх, то высылайце купон з разборліва напісаным тэкстам загадзя. Указвайце дату публікацыі – газета выходзіць па пятніцах. Бясплатна прымаюцца віншаванкі аб'ёмам да 15 слоў, якія паступілі ў рэдакцыю да аўторка ўключна. Зрабіце прыемнае сваім блізкім – павіншуйце іх праз газету!
Калі вы хочаце размясціць аб'яву аб знаёмстве, калі ласка, указвайце адрас да запатрабавання і нумар дакумента ўладальніка. Бясплатна змяшчаюцца аб'явы аб знаёмстве аб'ёмам да 15 слоў. Публікуюцца па чарзе. Па-за чаргой – платна. Жадаем знайсці сваё шчасце!

Светлай памяці айца Іаана Міцько

Хутка бяжыць час. І вось ужо прайшоў год з дня заканчэння зямнога жыцця святара Свята–Пакроўскай царквы Маладзечна протаіерэя Іаана Міцько.

Няпростым было жыццё гэтага цудоўнага чалавека. Давялося яму, 19–гадоваму хлопцу, без віны прайсці праз заключэнне ў лагеры, якое закончылася поўнай рэабілітацыяй і ўмацавала ў ім мару стаць святаром. Экстэрнам здаўшы экзамены за першы курс, ён адразу паступіў вучыцца на другі курс Мінскай духоўнай семінарыі. Потым была вучоба ў Ленінградскай духоўнай семінарыі і руплівае служэнне Госпаду і людзям ў розных праваслаўных прыходах Беларусі.

Больш за пятнаццаць апошніх гадоў айцец Іаан рупліва служыў у Свята–Пакроўскай царкве Маладзечна. Прыхаджане ведалі айца Іаана як сапраўднага духоўнага пастыра, актыўнага, жыццялюбівага і светлага чалавека. Айцец Іаан быў вялікім падзвіжнікам і малітвеннікам перад Госпадам, быў святаром глыбокай веры і духоўнасці. Ён імкнуўся жыць па запаведзях Госпадніх і далучаць людзей да веры, духоўнасці, царквы. Немагчыма без хвалявання ўспамінаць яго шчырыя, пранікнёныя і ўзнёслыя пропаведзі, яго любоў да сваёй зямлі, яе гісторыі, культуры, мовы. Грамадскасць ведае айца Іаана як добрага самадзейнага хрысціянскага паэта. Яго творы ўвайшлі каштоўным скарбам у анталогію беларускай хрысціянскай паэзіі. У айца Іаана засталося нямала духоўных дзяцей, якія абавязкова будуць захоўваць у сваіх сэрцах светлую памяць аб сваім духоўным айцу і настаўніку і сваімі ўчынкамі працягваць яго свяшчэнную справу. Справу айца Іаана працягваюць таксама яго сыны Анатоль, Георгій, Аляксандр. Яны старанна даносяць слова Божае да людзей.

Са спадзяваннем на супакой душы памерлага раба Божага Іаана і дараванне яму Госпадам жыцця вечнага.

Прыхаджане.

ТРАНСПАРТ

ПРАДАМ

Арганізацыя прадае аўтобус КАВЗ-3271, 1992 г. в. Тэл./факс у Маладзечне 76146, 76091.

- ВАЗ 2104, 1987 г.в. Т. у Маладзечне 53265, 52632.
- ФВ-Пасат, універсал, 1993 г.в., навароты, 2900 у.в.,торг. Т. у Маладзечне 53798.
- Фіят-Тэмпру, 1991 г.в., 1.9ТД, універсал, вішнёвы, 1950 у.а. Т. у Смаргоні 31870, (8-029) 6935999
- БМВ-100Д, 12.1991 г.в., 5-месны, 2.4см.куб, г/у, бітыя левыя дзверы, крыло, 2500 у.а. Тэл. (8-029) 6255927, (8-029) 255939.
- ГАЗ-24 на з/ч. Т. у Маладзечне 94456.
- ВАЗ-2101, вельмі добры стан, 500 у. а. Т. у Маладзечне 64617.
- Альфа-Рамэо-155, 1993 г.в., не бітая, нефарбаваная, з Германіі, выдатны стан; прычэп-дачу, з Германіі, 1982 г.в., ёсць усё, 700 кг. Т. у Маладзечне 62116, 32041.
- А/м Форд-Сіера, 2.0і, 1991 г.в., велюр, сігналізацыя, універсал. Тэл. (8-029) 6530450.
- Сеат-Таледу, 1.78Б, 1992 г.в., ц/з, люк, ідэальны стан, з Германіі. Т. у Вілейцы 54387.
- Тэрмінова Форд-Скорпіё, 2.4Б, 1987 г.в., белы. Т. у Вілейцы 32819.
- А/м Хундай-Лантра, 1993 г.в., 1.5 бензін, блакітны металік, 2000 у.а., торг. Т. у Вілейцы 59505.
- А/м Опель-Аскона, 1.6Б, 1984 .гв., белы, добры стан. Т. у Вілейцы 57048, 51995.
- Пежо-309, 1993 г. в. Т. у Вілейцы 56776 (пасля 18.00).
- А/м Фіят-Тэмпра, 1993 г.в., 1.8 інжэктар, універсал, бардовы, эл.панель, эл. пакет, 2500 у. а. Тэл. (8-029) 6735326.
- ВАЗ-21061, 1993 г.в., 1400 у.а.; ФВ-Джэту, 1987 г.в., 1.6Д, 1700 у. в. Тэл. (8-029) 6223589.
- Аўдзі-100, 1979 г.в., можна на з/ч. Т. у Вілейцы 53391.
- Ёсць у продажы кузаўныя запчасткі да аўтамабіляў ВАЗ, ГАЗ, Масквіч. Т. у Вілейцы 42256. Ліц №323 Вілейскі РВК ад 13.09.2000.
- Грузавую Іфу-Мультыкар, дызель. Т. у Вілейцы 59294.
- А/м Рэно-19, 1993 г.в., шэры металік, сігналізацыя, ц/з, г/у, сэрвaруль, стэрэа, эл.пакет, выдатны стан, 2400 у. а. Т. у Маладзечне 90536, (8-029) 6408240.
- ВАЗ-21063, 12.1992 г.в., сіні, 1000 у.а., торг; ВАЗ-21063, 11.1987 г.в., вішня, г/б, 950 у.а., торг; 5 ст.КПП да ВАЗ-0107. Т. у Маладзечне 62136, (8-029) 6204873.
- ФВ-Пасат, 1985 г.в., дызель, 5л на 100 км, сіні, дугі, магнітола, універсал. Т. у Вілейцы 58615, (8-029) 6407965.
- А/м ФВ-Пасат, 1984-1985 г.в., выдатны стан, 1600 у.а., торг. Т. у Маладзечне 64769.
- Аўдзі-100, 2.0ТД, 1986 г.в., цёмна-сіняя, г/у, люк, нов. АКБ, ідэальны стан, без праблем, 2000 у.в., торг. Т. у Маладзечне 96785, (8-029) 6369860.
- А/м Фольксваген-Пасат, 1978 г. в. на запчасткі, камплект крылаў для а/м ВАЗ-2101. Т. у Маладзечне 39046.
- Мазду-626, 1986 г.в., седан. Т. у Маладзечне 77993.
- Пежо-605, 1994 г.в., эл.пакет, 2.0rsti, сігналізацыя, цёмна-зялёны металік, тыдзень у РБ. Т. у Маладзечне 63640, (8-029) 6219571.
- **ВАЗ-2102**, белы, 570 у.а., торг, тэрмінова. Тэл. (8-029) 6467958.
- А/м Хонда-Сівік, 1994 г.в., чорны, 3-дзверны, 2800 у. а. Тэл. (8-029) 6481350.
- Рэно-19, 1.8Б, 1995 г.в., зялёны металік, Я-15, эл.шкло, эл.люк, падушка бяспекі, ц.замок, 3 дні з Германіі. Т. у Маладзечне 96664 (вечарам).
- Пежо-306, 1993 г.в., чырвоны, эл.шклопадымальнікі, сэрвaруль, гідраўзмацняльнік руля, карэктар фар, 2500 у. а. Т. у Маладзечне 58871.
- ГАЗ-53. Т. у Валожыне 55012., 57705.
- А/м ФВ-Пасат, 1993 г.в., бензін, седан, белы, 15.06.2003 з Германіі. Т. у Маладзечне 34234.
- Форд-Скорпіё, 1991 г.в., 2.5ТД; ФВ-Пасат, 1992 г.в., 1.8 мона. Тэл. (8-029) 6339259.
- Запчасткі да аўтамабіля Мазда-626, 2.0, 1987 г. в. Т. у Маладзечне 35252.
- БМВ-318, бензін, 1984 г. в. Т. у Маладзечне 77063, у Смаргоні 92281.
- А/м Опель-Амега, 1993 г.в., універсал, 2.0і, 7 месяцаў у РБ, 2750 у. а. Т. у Маладзечне 35102.
- ВАЗ-21063, 1987 г.в., 950 у.а., торг. Т. у Маладзечне 64484.
- А/м **ФОРД-КУР'ЕР**, 1994-1995 г.в., 1.8Д, грузапасажырскі, чырвоны, 3300 у. а. Т. у Маладзечне 70121.

- З/ч Мерседэс-123, 200, 240. Т. у Маладзечне 40222, (8-029) 6640222.
- Сітраен-ZX, 1993 г.в., 1.4і, карычневы, г/у, эл./люк, 1 год у РБ, 1900 у. а. Т. у Маладзечне 35792.
- Міцубісі-Галант, 1994 г.в., 2.0ТДІ. Т. у Маладзечне 31890 (пасля 21.00).
- А/м М-2141, 1988 г. в. Т. у Маладзечне 60077.
- М/в LT-45, тэнт, спарка, 4.7 м, 1985 г.в., 3200 у. в. Т. у Маладзечне 31770, (8-029) 6731770.
- Пежо-405, 1987 г. в., г/б. Тэл. (8-029) 6278983, (8-029) 6654647.
- Матацыкл К-750. Т. у Маладзечне 61854, (8-029) 6290367.
- А/м Міцубісі-Галант, 1995 г.в., хэтчбэк, 1.8 газ-бензін, 4600 у. в. Т. у Маладзечне 34699.
- Вольву-740, 2.4 турба-дызель, 1985 г.в., 1950 у.а., торг. Т. у Маладзечне 31552, 31072.
- Аўдзі-80, 1981 г.в., рухавік 1991 г.в.; ЗАЗ-968М, 1987 г. в., нядорага. Т. у Маладзечне 52366.
- ФВ-Гольф-3, універсал, 1.8 бензін, 1994 г.в., цёмна-сіні, імабалайзер, эл.-люк, гідраўзмацняльнік руля, без прабегу па РБ, 4000 у. в. Т. у Маладзечне 91339.
- А/м Опель-Кадэт, седан, 1989 г.в., 1.6Д, шэры металік, выдатны стан, 1500 у.а., торг. Т. у Маладзечне 36847.
- ВАЗ-21063, белы, ГБ, капрамонт 02.2003 г., 850 у. а. Т. у Маладзечне 96674.
- Фіят-Тыпо, 1990 г.в., 1.6Б, 5КПП, 1650 у. а. Т. у Маладзечне 31449.
- Опель-Кадэт,1986 г.в., седан, Д, пасля капрамонту, 1350 у. а. Т. у Маладзечне 96831.
- Міцубісі-Лансер, 07.1995 г.в., 2.0Д, універсал, усё электра, дробныя недахопы, у Германіі, ёсць фота, 1800 еўра; Сеат-Кардобу, 1994 г.в., 1.6Б, чырвоны, дробныя недахопы, ёсць фота, у Германіі, 1500 еўра. Т. у Маладзечне 40414, (8-029) 6575486.
- М/в Фольксваген-Транспарцёр, 1.6ТД, 1987 г.в., пасажырскі, белы, добры стан, 2900 у. а. Тэл. (8-029) 6469803.
- Сеат-Ібіцу, 1992 г.в., 1.2 бензін, цёмна-сіні, 5-дзверны, люк, сігналізацыя, 5КПП, 2 тыдні ў Германіі, добры стан, 1900 у. а. Тэл. (8-029) 6469803.
- Рэно-Трафік "бус", 1986 г.в., 1.7 газ-бензін, высокі, 1700 у.а., торг. Т. у Вілейцы 57293, (8-029) 6588140.
- М/в Фольксваген-LT28, 1986 г.в., 2.4Д, грузапасажырскі, 2500 у. а. Т. у Астраўцы 22425.
- Лянчу-Дэдру, 1994 г.в., г/у, АБС, э/п, 6-6.5л, нядорага. Тэл. (8-029) 6294889.
- А/м БМВ-324, ТД, 1989 г.в., АКПП, ABS; ФВ-Т-2, 1992 г.в., грузавы, кароткі, 2.4Д; Нісан-Патрол GR (пазадарожнік), 2.8ТД, 1991 г. в. Тэл. (8-029) 6509029.
- А/м ФВ-Пасат, 1986 г.в., 1.8ГБ, велюр, металік, 1300 у. в. Тэл. (8-029) 6236848.
- Масквіч-412, добры стан, можна на запчасткі па дамоўленасці. Т. у Маладзечне 75216.
- Форд-Скорпіё, 1990 г.в., 2.0 ДОНС, хэтчбэк, белы, ц/з, г/у, сігналізацыя, выдатны стан, 1900 у. а., торг. Т. у Маладзечне 35839.
- ФВ-Пасат, 1984 г.в., 1.6Б, універсал, добры стан. Т. у Маладзечне 77880, 96921.
- Опель-Кадэт-Караван, 1.6Д, 1987 г. в. Т. у Маладзечне 60376.
- ВАЗ-21093, 1992 г.в., чырвоны, 1250 у.а., торг. Т. у Маладзечне 40350, (8-029) 6419062.
- ФВ-Гольф-3, 1993 г.в., з Германіі. Т. у Маладзечне 64746.
- ВАЗ-2109, 1989 г.в., 1.3, чорны, 1400 у. в. Т. у Смаргоні 34299.
- ВАЗ-21093, 1993 г. в., 30 тыс. км прабег. Т. у Мядзеле 37266.
- Рэно-Лагуну, 1994 г.в., V-2,0б, ц.сіні перламутр, літ.дыскі, толькі з Бельгіі, 4700 у.а., торг. Т. у Смаргоні 54232.
- М-412 на запчасткі. Т. у Вілейцы 64564.
- М/а Pevgeotj5, 2.5Д, 1993 г.в., спецыяльны. Т. у Вілейцы 55196.
- ФВ-Гольф, 1.3Б, 1985-1986 г.в., 1150 у.а., торг, тэрмінова. Т. у Маладзечне 50902.
- А/м Масквіч, 199 у.а.; пральную машыну "Рыга", б/у. Т. у Вілейцы 56443.
- М/а Сітраен-С25, 1992 г.в., 1.9Д, 165 т.км, грузавы, г/п 1.5т., 2650 у.а., торг. Т. у Вілейцы 55068, (8-029) 6655068.
- М/в Нісан-Ванет, Д, белы, 5 ступ. КП, фаркоп, 3000 у. в. Т. у Вілейцы 45201.
- ВАЗ-2107, 1995 г. в. Т. у Вілейцы 59432.
- Мерседэс-123-200Д, 1982 г. в. Т. у Вілейцы 55018.
- Рэно-19, 1992 г.в., чорны, седан, 2300 у. в. Т. у Вілейцы 57222.
- ФВ-Пасат, 1993 г.в., 1.8, мона, нядаўна з Германіі. Т. у Вілейцы 33277.
- УАЗ-33303, бартавы, 1989 г. в. Т. у Вілейцы 53905.
- ФВ-Гольф-3, 1993 г.в.; ФВ-Пасат-3, 1990 г. в. Т. у Вілейцы 51907, (8-029) 6248903.
- ФВ-Пасат-В-3, 1989 г.в., універсал, 1.8Б, у РБ з 11.2001г, выдатны стан. Т. у Вілейцы 58462.
- Мерседэс-200Д або мяняю на УАЗ; ВАЗ-2108 у добрым стане. Куплю салон 2108. Т. у Вілейцы 33521.
- Опель-Рэкорд, 1980 г.в., добры стан, зялёны, музыка, 700 у.в., торг. Т. у Вілейцы 59433 (вечарам).
- Таёту-Карыну-2, 1988 г.в., 1.6і, поўны эл.пакет, г/у, фаркоп, нов. АКБ, добры стан, 1950 у.в., торг. Т. у Вілейцы 35107, (8-029) 6350311.
- Аўдзі-80, "бочка", турба-дызель. Т. у Вілейцы 74226.
- А/м Фіят-Крома, 1991 г.в., 1.9і, цана дагаворная, тэрмінова. Т. у Вілейцы 33677.
- ВАЗ-2105, сіні, 1.6, салон 07, 1988 г. в. Т. у Вілейцы 32561.
- ВАЗ-2108, 1986 г.в., цюнінг, добры стан. Т. у Вілейцы 32349.
- Дыскі жалезныя Міцубісі-Галант, Я-14, 2 шт.; эл.рухавік 5.5 кВтх1500 аб/хвл; кацёл на вадкім паліве "Atrema". Т. у Вілейцы 53327.
- А/м Форд-Эскорт, 1990-1991 г.в., 1.6Б, чырвоны, люк, магнітола, выдатны стан, 1600 у. а. Т. у Вілейцы 63260.
- А/м Опель-Астра, 1992-1993 г.в., 1.8і, універсал, велюр, г/у, магнітола, 5КПП, ц/з, выдатны стан, 1900 у.а., торг. Т. у Вілейцы 51000, (8-029) 6526806.
- ГАЗ-24, 1978 г.в., колер марской хвалі, добры стан. Т. у Вілейцы 32395.
- А/м ФВ-Гольф-3, бензін. Т. у Вілейцы 56052.
- Рэно-Трафік, 2.1Д, чырвоны, грузапасажырскі. Т. у Вілейцы 33829.
- Мазду-626, 1993 г.в., дызель. Т. у Вілейцы 59106, (8-029) 6300688.
- Масквіч-412, 1990 г. в. Т. у Вілейцы 59263, 58047.
- М/в LT-28, 2.4Д, 8 месяцаў, 4400 у. а. Тэл. (8-029) 6458033.
- А/м ФВ-Гольф, 1991 г.в., ц/з, літыя дыскі, люк, шэры перламутр, 1450 у.а., торг. Т. у Вілейцы 59298.
- Л/а Мазда-626, 1989 г.в., 2.0л, бензін, г/у, э/шкло, фаркоп, 1500 у. в. Т. у Астраўцы 39295.
- Опель-Кадэт, 1990 г. в. Т. у Ашмянах 35292, 35374.
- ФВ-Каравэлу, 2.4 дызель, 1993 г.в., вішня, ц/з, г/у, сігналізацыя, АБС, доўгая база, пасажырскі 8+1. Тэл. (8-029) 6531477.
- А/м Опель-Астра, 1995 г.в., турба-дызель. Т. у Маладзечне 71984.
- А/м ФВ-Пасат, 1985 г.в., 1.3Б. Т. у Маладзечне 34054.
- А/м Опель-Вектру, 1989 г.в., 1.6 ГБ, добры стан; а/м ФВ-Гольф, 1985 г.в., 1.8Б. Т. у Маладзечне 71584, (8-029) 6287036.
- Т-2, 1.6Д, 1982 г.в., пасажырскі, добры стан. Т. у Маладзечне 52013.
- Опель-Аскону, 1988 г.в., 1200 у.а., торг. Т. у Маладзечне 36149.
- ФВ-Гольф-1, 1981 г.в., 1.6Д, 5-дзверны, добры стан, 690 у. а. Т. у Мядзеле 43690, т. у Маладзечне 62353.
- Форд-Скорпіё, 1987 г.в., 1500 у. а. Т. у Маладзечне 62110. (пасля 21.00).
- А/м Опель-Рэкорд-Караван, 1982 г. в. Т. у Маладзечне 90474.
- Форд-Скорпіё, 1986 г.в., 1300 у. а. Т. у Маладзечне 20184.
- Рэно-Неваду-21, 1986 г.в., 5КПП, універсал, велюр, музыка, 1.7Б, 1330 у. а. Т. у Маладзечне 37965.
- Рэно-19 Шамада, 1994 г.в., сіні металік, 1,8Б, седан. Т. у Маладзечне 95863.

КУПЛЮ

- Матацыкл "Мінск", новы або 1993 г. в. Тэл. (8-029) 6299208.
- Новую гуму да грузавога а/м і інш. Т. у Маладзечне 32636.
- Мапед-скутэр, нядорага. Т. у Вілейцы 76306, (8-0229) 478184.
- Дакументы да аўтамашыны УАЗ-31512. Т. у Вілейцы 51999.
- Аўдзі-100, не старэй за 1984 г.в. Т. у Вілейцы 55020.
- ФВ-Джэту, 1984-1986 г. в. Т. у Вілейцы 33579.

ІНШАЕ

- У Шчэцін за аўто. Дапамога ва ўсім. Зваротнае суправаджэнне. Т.у Гродне (8-0152) 748116, 771143.
- Вазьму за а/м (заказ). Т. (8029) 6014968.

НЕРУХОМАСЦЬ

ПРАДАМ

- Гараж у ГК-21, памер 4.7х9.5, высокія вароты; а/м ВАЗ-21047, 1994 г.в., у добрым стане. Т. у Маладзечне 62175 (вечарам).
- 2-пакаёвую кватэру ў г. Вілейка. Т. у Вілейцы 57573.
- Дом у г. Маладзечна. Т. у Маладзечне 77535, 66517.
- 1-пакаёвую кватэру ў г. Смаргонь або мяняю на Маладзечна. Т. у Маладзечне 77026.
- 2-пакаёвую кватэру ў Вілейцы, ізаляваную, 24 м², еўрарамонт, 6500 у.а., торг. Т. у Вілейцы 66133 (пасля 21.00).
- 2-пакаёвую кватэру ў Вілейцы, аг.плошча 42 м². Т. у Вілейцы 53058, (8-029) 6387239.
- Дом пад дачу ў в. Суднікі 4 км ад Вілейскага вадасховішча, участак 0.1 га. Т. у Вілейцы 58585 (пасля 18.00).
- 2,3-пакаёвую кватэру ў раёне 12 школы. Т. у Маладзечне 54375, (8-029) 6431728.
- Недабудаваны 2-павярховы дом, 1 км ад Валожына, ёсць усе матэрыялы для дабудовы. Т. у Валожыне 55421.
- Дом у г. Маладзечна па вул. Сятаянскай, 4000 у. а. Т. у Маладзечне 50418, 50981 (вечарам).
- 2-пакаёвую кватэру ў г. Маладзечна, зала прахадная, без балкона, жылая плошча 27 м², з тэлефонам. Т. у Маладзечне 68629.
- 3-пакаёвую кватэру ў цэнтры Смаргоні. Т. у Смаргоні 22958.
- 1-пакаёвую кватэру ў г. Маладзечна па вул. Машэрава, 39.6/17.3/8.9, с/в асобны, тэлефон. Т. у Мінску 2364029.
- 1-пакаёвую кватэру без пасрэднікаў. Т. у Маладзечне 42546.
- Дом, гараж, хлеў, лазню, 6 км ад Лебедзева, в. Мамоны. Т. у Мінску 2482945, Ніна.
- Дом з сельгаспабудовамі, в. Андрэйкі, Мядзельскі раён. Тэл. (8-029) 6481932.
- 1-пакаёвую кватэру, 3/5 цаглянага дома, 19.7/39.4/7, ёсць тэлефон, лоджыя. Т. у Вілейцы 53620.
- Тэрмінова 3-пакаёвую кватэру ў Вілейцы. Т.у Мядзелі 47946.
- 4-пакаёвую кватэру ў в. Людвінова, Вілейскі раён. Т. у Вілейцы 63566.
- 3-пакаёвую кватэру ў Вілейцы, дом у вёсцы. Т. у Вілейцы 57927.
- Дом пад знос, в. Суднікі. Т. у Маладзечне 54411.
- 1-пакаёвую кватэру ў Маладзечне, з тэлефонам. Т. у Маладзечне 67620.

КУПЛЮ

- Тэрмінова 1,2-пакаёвую кватэру ў г. Вілейка. Тэл. (8-029) 6155849.
- Частку дома ці дом у Маладзечне або прыгарадзе, можна, які патрабуе рамонту. Т. у Маладзечне 52930.
- Зямельны ўчастак у Маладзечне. Т. у Маладзечне 52930.
- 1,2-пакаёвую кватэру ў Вілейцы. Т. у Вілейцы 59005.
- 1,2-пакаёвую кватэру ў г. Маладзечна. Т. у Маладзечне 69943.
- 2,3-пакаёвую кватэру ў г. Маладзечна, пажадана ў 4 або 6 мікрараёнах. Тэл. (8-029) 6960036, Т. у Мінску 2793997.
- Дом у г. Вілейка. Т. у Вілейцы 57287, 57153.
- 1,2-пакаёвую кватэру ў г.Вілейка. Тэл. (8-029) 6656124.

МЯНЯЮ

- Дом з пабудовамі у Залессі на кватэру ў Маладзечне або прадам. Т. у Маладзечне 64516.
- Дом у в. Яхімоўшчына на жыллё ў г. Маладзечна. Т. у Маладзечне 52753.
- 3-пакаёвую кватэру на 2-х і 1-пакаёвую ў г. Вілейка. Т. у Вілейцы 57957.

НАЙМУ

- Маладая сям'я найме 1,2-пакаёвую кватэру ў г. Маладзечна. Т. у Маладзечне 71790, 65401.
- 1,2-пакаёвую кватэру ў г. Вілейка, тэрмінова, дорага. Тэл. (8-029) 6458033.

ПАСЛУГІ

ДЛЯ МАЛАДЫХ

- Вясельныя і вячэрнія ўбранні. Вялікі выбар. Т. у Маладзечне 75801. Ліц. №04285 БДААБАН 20.05.2002-20.05.2007.
- "Лілія" прапануе вялікі выбар вясельных і вячэрніх убранняў. Вальнца,9 (каля "Залатой бочкі"). Т. у Маладзечне 74812, дам 75801, (8-029) 6418594. Ліц. №04285 БДААБАН 20.05.2002-20.05.2007.
- Пракат Зоі Іванаўны прапануе вялікі выбар вясельных і вячэрніх сукенак. Вяночак для нявесты ў падарунак. Сукенка для маці нявесты — бясплатна. Усе аксесуары для вяселля: пярсцёнкі на а/м, ручнікі, кветачкі і іншае. Т. у Маладзечне 50825. Ліц. №03716 Белбытсаюза 13.08.99-13.08.2004.
- **ВЯСЕЛЬНА-ВЯЧЭРНІ САЛОН "МІЛЭДЗІ".** Вялікі выбар убранняў і аксесуараў. Вул. Буйніцкага, 30 (р-н СШ №7). Т. у Маладзечне 77382. Ліц. №03576 БДААБАН 31.01.2002-31.01.2007.
- Пракат "Лілей" прапануе вясельныя і вячэрнія ўборы. Нявесце падарунак. Т. у Вілейцы 32100, (8-029) 6201718. Ліц №04804 Мінскі АВК ад 19.04.2002.
- Вясельны салон "Раксалана". Новая калекцыя вясельных сукенак "Лета-Восень-2003". Валюм у падарунак! **САМЫЯ НІЗКІЯ ЦЭНЫ Ў ГОРАДЗЕ!** Т. у Маладзечне 71676. Гасцініца "Маладзечна", 1 паверх. Ліц №00582 да 04.06.2004 г.
- Вясельна- вячэрні салон "Надзея". Вялікі выбар убранняў. Маладзечна, вул. Будаўнікоў, 15а (Дом быту). Тэл. 67877. Ліц. №03204 БДААБАН 30.11.2001-30.11.2006.

ВІДЭАФОТАЗДЫМКА

- Відэаздымка, цітры, мантаж. Т. у Вілейцы 51241. Ліц №1195 МК РБ да 25.10.2007.

ГРУЗАПЕРАВОЗКІ

- Грузаперавозкі па РБ і СНД, 1-6 тон фургон ці бартавы. Т. у Вілейцы 51482.Ліц АЕ №1-4423 МГТК 30.05.2003-23.05.5005.

ІНШЫЯ ПАСЛУГІ

- Пракат гульнявых приставак "Sony PS" і "Sega DC". Дастаўка. Т. у Маладзечне 39379. Ліц. БбС №01796 ад 8.05.2001 г.да 8.05.2006 г.
- Рамонт тэлевізараў. Т. у Маладзечне 76738. Ліц МП РБ №1926 да 27.12.2005.
- Укладваем плітку тратуарную 1 м²/3 у. а. Т. у Маладзечне 32636.
- Набор і раздрукоўка тэкста. Пошук у Інтэрнеце. Т. у Маладзечне 52042, (8-029) 6354748.
- Перацяжка мяккай мэблі. Дызайн, выбар тканін. Т. у Маладзечне 32204. Ліц БбС №03946 28.03.2002-28.03.2007.
- Аказваем поўны комплекс паслуг па пастаўцы і ўкладцы недарагой і якаснай тратуарнай пліткі (айчынных і замежных вытворцаў). Нашы цэны вас прыемна здзівяць!!! Тэлефон для даведак у Маладзечне 63205, (8-029) 6653205. Падлягае абавязковай сертыфікацыі. Ліц № 25721, Мінскі РВК да 2006.
- Выклік таксі. Тэл. (8-029) 6458033. Ліц №0001115 ад 28.03.2002.

РОЗНАЕ

ПРАДАМ

БУД. МАТЭРЫЯЛЫ

- Паўбрус. Звяртацца па тэл. у г. Маладзечна 42841.
- Ліст ацынкаваны. Форма аплаты любая. Тэл. (8-029) 6650588.
- Пліты перакрыцця 6х1.5, 4х1.2, 9х1.5. Т. у Маладзечне 60117.
- **БЛОКІ ГС**, цэглу, дровы, дастаўка; бочкі 200 л па 15000р. Т. у Маладзечне 66534, (8-029) 6362559.

СЕЛЬГАСТЭХНІКУ

- Матаблок з навясным абсталяваннем. Т. у Маладзечне 39912.
- Касілку да трактара "Уладзімірavец", КС-2,1. Т. у Вілейцы 32287.
- 029) 6546186.
- Трактар МТЗ-82, 1993 г. в. Т. у Астраўцы 38141.
- Трактар Т-25 у добрым стане, 1400 у. а. Т. у Валожыне 55455.
- Трактар Т-40АМ, 1988 г.в., касілку, запчасткі. Т. у Вілейцы 59244.
- МТЗ-82 з с/г абсталяваннем. Тэл. (8-029) 6434876.

БЫТАВУЮ ТЭХНІКУ

- Халадзільнік б/у. Т. у Маладзечне 60088 (пасля 18.00).
- Маразільнік "Мінск-131", веласіпед горны, усё б/у, выдатны стан. Т. у Вілейцы 32460.
- Пральную машыну "Аўрыка", новую. Т. у Маладзечне 35792.
- Імпартны тэлевізар. Т. у Маладзечне 64074.
- Тэлевізар, відэамагнітафон стэрэа, б/у. Т. у Вілейцы 45376.
- Тэрмінова новы TV 37 см. Т. у Вілейцы 58509, (8-029) 6586506.
- Пральны аўтамат, маразільнік, відэамагнітафон, тэлевізар, б/у. Т. у Вілейцы 58108, (8-029) 6238221.
- Тэлевізар каляровы "Гарызонт-510" (54 см, ДУ), "Гарызонт-355" (51 см); халадзільнік-маразільнік "Мінск-Атлант", халадзільнік "Мінск-15, 16", маразільнік "Мінск-131", газавую пліту "Брэст" 4-канфорачную. Т. у Вілейцы 57040.

МУЗІНСТРУМЕНТЫ

- Піяніна "Енісей", нядорага. Т. у Маладзечне 67910.
- Піяніна "Беларусь", 200 у. а. Т. у Вілейцы 45201.

МЭБЛЮ

- **МЭБЛЯ** пад заказ. Зборка. Дастаўка. Т. у Вілейцы 56382, (8-029) 6656382. Ліц. №245 Вілейскага РВК 6.08.2002-6.08.2007. Ліц. №05264 БДААБАН 14.10.2002-14.10.2007.
- **МЭБЛЮ РБ**. Дастаўка. Т. у Вілейцы 53829, (8-029) 6313007. Ліц №260 22.08.2002-23.08.2007.
- Спальню б/у, нядорага. Т. у Маладзечне 62204.
- Шафу, 2-ярусны ложак, б/у. Т. у Маладзечне 60691.
- Секцыю, спальню, кухню, прыхожую новую нядорага. Т. у Вілейцы 53471 (у любы час).
- Секцыю (4-х бл., 3.6м, непаліраваную з шафай для адзення); секцыю (2.3м, непаліраваную); мяккі куток (канапа-ложак + 2 крэслы), тахту. Т. у Вілейцы 57040.
- Кухню новую, добры стан, б/у, нядорага (дадаткова мыйка і выцяжка). Т. у Маладзечне 39616.

ЖЫВЁЛУ

- Шчанят сярэднеазіяцкай аўчаркі. Т. у Мядзеле 50661.
- Шчанят бультэр'ера. Т. у Маладзечне 63695.
- Шчанят далмаціна з выдатнай радаслоўнай, бацька — чэмпіён РБ, 6хСАС. Т. у Маладзечне 37895.
- Шчанят каўказкай аўчаркі, пазапланавых, танна. Т. у Маладзечне 35721.
- Карову. Т. у Маладзечне 98410.
- Шчанят нямецкай аўчаркі. Т. у Смаргоні 31804, Святлана.
- Карову, 5 год. Т. у Маладзечне 66701, 30657, (8-029) 6404261.
- Рабочую карову, 7 год, нядорага, в. Паняцічы, Асомчык.
- Каня, 6.5 года, абучаны, цана дагаворная, Вілейскі раён. Т. у Вілейцы 74147.
- Каня, 3 гады. Т. у Маладзечне 41254.
- Жарабя, 9 месяцаў. Т. у Маладзечне 65868, Лёня.
- Кабылу, 8 год, в. Сачыўкі, цана дагаворная. Т. у Вілейцы 41250.
- Дойных коз. Т. у Маладзечне 61161.

ІНШАЕ

- **ПОМНІКІ** з мармуровай крошкі. Якасць, рэальныя цэны. Маладзечна, вул. Бухаўшчына, 58 (каля Палаца культуры). Т. у Маладзечне 70656.
- Бухгалтарскія кнігі, бланачную прадукцыю, канцтавары. Смешныя цэны. Т. у Смаргоні 33077. Ліц №712 Смаргонскі ГВК ад 21.05.2003.
- Лодку "Днепр" з рухавіком "Віхор". Т. у Смаргоні 52965, (8-029) 6493987.
- **ТРУБУ П/Э** водаправодную: d 25, 32, 50, 63, 110К. Тавар сертыфікаваны. Месца на калгасным рынку або па т. у Маладзечне 70448, (8-029) 6574276.
- Пчол (сем'і, роі, пчолапакеты). Т. у Маладзечне 36843.
- Касавы апарат "БСТ-микроф". Т. у Маладзечне 99212.
- Відэамагнітафон Hitachi. Тэл. (8-029) 6497306.
- Тэрмінова, нядорага гандлёвыя вітрыны, крыху б/у. Т. у Смаргоні 32223, 32487.
- Прагулачную каляску. Т. у Вілейцы 53261.
- Відэакамеру Samsung WP-70U, новую, 8мм. Т. у Вілейцы 57403.
- Нямецкую фарбу салатавага колеру для фарбавання сценаў. Т. у Маладзечне 67522.
- Пластыкавыя шклопакеты новыя і б/у. Устаноўка. Тэл. (8-029) 6850232.
- Акустыку "Электроніка-25АС-128", 35 у. а. Т. у Маладзечне 39399.

КУПЛЮ

СЕЛЬГАСТЭХНІКУ

- **ТРАКТАР МТЗ, ЮМЗ (ЭСКАВАТАР). Т. У МАЛАДЗЕЧНЕ 76061, (8-029) 6514283.**
- Касілку да Т-40. Т. у Вілейцы 58621.

ІНШАЕ

- **ФОТААПАРАТЫ**, аб'ектывы, **ГАДЗІННІКІ**, грамафоны, абразы, мэблю, фарфор і іншыя старадаўнія рэчы. Т. у Маладзечне 65542, (8029) 6564854.
- Засаўкі (задвижки), вентылі, фланцы і інш. Т. у Мінску 2899454, (8-029) 6564879.
- Чэкі "Жыллё". Т. у Маладзечне 36141.
- Карову, бычка, кабана на мяса. Т. у Маладзечне 60201, 54242.
- Сушуар для валасоў, б/у. Т. у Маладзечне 32863.
- Прафнасціл. Т. у Маладзечне 66534.

ЗГУБЛЕНА

- Таго, хто знайшоў ключы з бірулькай (брелком) у выглядзе кулака, просьба вярнуць. Т. у Маладзечне 62572.

ПАТРАБУЮЦЦА

- Цырульнік-універсал са стажам работы не менш за год. Т. у Маладзечне 32863.
- Будаўнікі. Прарабы. Тэл. (017) 2555156, 2163134.
- Муляры. Т. у Смаргоні 36312 (з 15.00 да 19.00 будныя дні).
- Работа ў Маскве. Рабочыя ўсіх будаўнічых спецыяльнасцей, а таксама рознарабочыя. Работа ў дзяржструктурах. Працоўны дагавор. Жыллё бясплатнае, рэгістрацыя, аванс, вахта, харчаванне. Дастаўка камфартабельным мікраўтобусам. Т. (8029) 6300142.

Арганізацыі патрабуюцца тынкоўшчыкі 4,5 разрадаў. Тэл./факс у Маладзечне 76146, 76091.

ШУКАЮ РАБОТУ

- **ПА РАМОНЦЕ ХАЛАДЗІЛЬНІКАЎ**. Т. у Маладзечне 76721.

ІНШАЕ

- Запрашаюцца ўсе, хто клапоціцца аб сваім здароўі і здароўі сваіх дзяцей на лекцыі групы "Здароўе". Таксама рэгіянальныя прадстаўнікі. Запіс па т. у Маладзечне 40616.
- Запрашаем да супрацоўніцтва ў рэгіёнах. Т. у Мінску 2503081, Аляксандр Уладзіміравіч.

Паважаная Таісія Леанідаўна Дзянкевіч.
Выказваем шчырае спачуванне і раздзяляем Ваш боль, смутак з прычыны напаткаўшага вялікага гора — заўчаснай смерці сястры Ларысы.
Калектыў Мінскага абласнога краязнаўчага музея.

■ КОНКУРСЫ

Збяры карцінку

Вітаем вас, шаноўныя аматары конкурсаў. Працягваем конкурс на складанне карцінкі. У дзевяці летніх нумарах "РГ" мы друкуем кавалачкі цэлага малюнка. Апошні фрагмент будзе надрукаваны у пятніцу, 1 жніўня. Сёння даём вам трэці фрагмент малюнка.

Што гэта за малюнак, пакуль застаецца сакрэтам. Збярыце малюнак, прыдумайце яму назву ці складзіце вершык. Складзеную карцінку са сваім творам (з назвай) дашліце на адрас "Рэгіянальнай газеты" не пазней за 10 жніўня.

Ідэя Аксаны Кулеўніч ("Рэгіянальная газета"), малюнак нашага аўтара і пазаштатнага карэспандэнта Алега Гулецкага (Стакгольм).

Фрагмент №3.

Падпіска-2003

Паважаныя чытачы, паспяшайцеся падпісацца на нашую газету! Вы яшчэ маеце магчымасць паспець падпісацца на «Рэгіянальную газету» на II паўгоддзе, III квартал. Толькі падпіска дае грантыю бесперапынна атрымліваць усе нумары нашай газеты, якая і далей збіраецца быць карыснай і патрэбнай для сваіх даўніх сяброў. Кошт індывідуальнай падпіскі на месяц 2000 рублёў. Індэкс 63212. Вас чакаюць у паштовых аддзяленнях.

■ НАДВОР'Е

Мінск	20.6 дзень	20.6 вечар	21.6 дзень	21.6 вечар
ападкі				
атмасферны ціск, мм	728	726	727	728
тэмпература паветра, °С	17-19	11-13	10-12	10-12
вільготнасць паветра, %	90	95	91	96
вецер, м/сек	4-7	2-5	2-5	2-5

Вільня	20.6 дзень	20.6 вечар	21.6 дзень	21.6 вечар
ападкі				
атмасферны ціск, мм	734	735	733	734
тэмпература паветра, °С	16-14	10-12	13-15	11-13
вільготнасць паветра, %	88	93	83	84
вецер, м/сек	4-7	2-5	4-7	2-5

Чытайце праз тыдзень:

- **Водгукі фестывалю.** Матэрыялы нашых карэспандэнтаў з чарговага Нацыянальнага фестывалю песні і паэзіі ўзгадаюць пра тры святочныя дні ў горадзе над Ушой.
- **У беспрацоўя твар жаночы.** Даўно мінулі тыя часы, калі людзей за дармаедства прыцягвалі да адказнасці. Амаль у кожнага з нас сёння ёсць сваякі альбо суседзі, што прымяралі на сабе статус беспрацоўных. Аб жаночым беспрацоўі ў Вілейцы расказвае Марына Слік.

Гараскоп 23 – 29 чэрвеня

Авен (21.03–20.04)

Дзелавыя паездкі лепш адкласці. Рэзкія меркаванні адносна дзейнасці або асабістых якасцяў іншых людзей не могуць штосьці змяніць, таму шукайце новыя спосабы ўздзеяння. Не ўмешвайце нікога ў свае справы, вам належыць ва ўсім разабрацца самастойна.

Цялец (21.04–21.05)

У псіхалагічных адносінах перыяд няпросты, вам прыйдзецца раз-пораз гасіць у сабе раздражненне і незадаволенасць навакольнымі, шукаць кампрамісы, не ўцякаць ад вырашэння праблем. Для ажыццяўлення сваіх творчых планаў неабходна даступна тлумачыць і браць у разлік жаданні і абставіны іншых.

Блізняты (22.05–21.06)

Прыйдзецца больш думаць пра іншых, чым пра сябе. Нечакана можаце быць пастаўлены перад фактам прыняцця важнага рашэння, выбару. Хтосьці са знаёмых будзе дакучаць, і вам прыйдзецца па-іншым наладжваць адносіны. Сачыце за ўласнымі рэчамі, ды і блізкіх людзей заклікайце да ўважлівасці і акуратнасці, каб не згубіць ключы, грошы, дакументы.

Рак (22.06–23.07)

Не ўсё будзе так проста, як вам хацелася б. Трэба вельмі тонка выбіраць момант, каб штосьці сказаць. Адносіны да вас будуць неадназначнымі: адных вы будзеце раздражняць, іншых – уражваць. У гэты час вазьміце на ўзбраенне адкрытасць у зносінах, а не насцярожанасць і баязлівасць.

Леў (24.07–23.08)

Час непрадказальны: праблемныя сітуацыі могуць узнікаць на пустым месцы. Вам прыйдзецца хутка арыентавацца ў зменлівых абставінах і пры гэтым захоўваць спакой. Не варта рабіць гераічных намаганняў, калі штосьці можа пачакаць. Дзесьці вам давядзецца пераступіць праз сябе і падзяліць з блізкім чалавекам яго інтарэсы.

Дзева (24.08–23.09)

Вы адчуеце прыліў сіл і творчай энергіі, вялікую працаздольнасць. У многіх у сувязі з гэтым зменіцца і асабістае жыццё, і кола зносінаў. З новымі знаёмымі лепш пакуль не збліжацца, прыглядайцеся, не спяшайцеся з высновамі. Дома нечакана могуць спатрэбіцца рамонтныя работы. Былыя каханкі зноў з'явяцца на вашым шляху.

Шалі (24.09–23.10)

Вам спатрэбіцца нямала сіл каб захаваць і ўмацаваць дзелавыя і сяброўскія сувязі, а таксама мір у сям'і. Вы можаце сутыкнуцца з павышанай патрабавальнасцю і крытычнасцю ў адносінах да сябе, але будзьце лёгкімі на пад'ём, прадбачлівымі, дасціпнымі і знаходлівымі, каб лягчэй праходзіць жыццёвыя калізіі.

Скарпіён (24.10–22.11)

Многія задачы будуць пад сілу, асабліва тыя, што тычацца ўладжвання праблем, пошуку ісціны і адказаў на пытанні. Вельмі ўважліва і тактоўна ўзаемадзейнічайце з блізкімі, з вуснаў не павінна злятаць ніводнага неасцярожнага слова. Вельмі скрупулёзна пастаўцеся да фінансавых пытанняў.

Стралец (23.11–21.12)

Усё ў вас будзе атрымлівацца: і напружана працаваць, і з хатнімі справамі ўмела спраўляцца, і з толкам адпачываць. Старайцеся ўважліва слухаць, што вам гавораць, каб нічога не сказіць. Вучыцеся разбірацца ў людзях, а для гэтага можна пабыць і на другіх ролях, каб даць чалавеку выказацца ці праявіць сябе на справе.

Казярог (22.12–20.01)

Спраў будзе шмат, але часта могуць адбывацца раптоўныя змяненні планаў. Сачыце за правільным афармленнем дакументаў, а таксама выконвайце свае абяцанні. Камусьці з сяброў спатрэбяцца вашы знаёмствы. Зменяцца густы, і вам захочацца выглядаць інакш.

Вадалей (21.01–19.02)

Час асцярожнасці і пільнасці, няхай рака жыцця цячэ спакойна і непарушна. А гэта значыць – не трэба мітусіцца. Асабліва не варта раскідвацца грашыма. Калі хтосьці захоча высветліць з вамі адносіны, пастарайцеся даць чалавеку выказацца, не перабіваючы. Вашы мінулыя старанні не пройдуць марна.

Рыбы (20.02–20.03)

Складаны перыяд. Нявысветленымі застануцца як дзелавыя, так і асабістыя пытанні. У каханні могуць абазначыцца псіхалагічныя праблемы, вы можаце сутыкнуцца з вядомай прыказкай "Чужую бяду рукамі развяду, да сваёй розуму не прыкладу". Усё хутка наладзіцца, і многія пераадолеюць душэўную трывогу, знойдуць новыя захапленні.

рэгіянальная газета

Заснавальнікі: Аляксандр МАНЦЭВІЧ, Ніна МАНЦЭВІЧ.
Пасведчанне № 227
Галоўны рэдактар Аляксандр МАНЦЭВІЧ

Інфармацыйна-рэкламнае штотыднёвае выданне для рэгіёна і рэспублікі. Выходзіць па пятніцах. Тыраж **10160 экз.**
Індэкс **63212** (індывідуальная падпіска), **63369** (ведамасная падпіска). Падпіска праводзіцца пастаянна ў паштовых аддзяленнях рэспублікі.
У розніцу – цана свабодная. **№ 25 (426) 20.6.2003**. РУП «Друкарня «Перамога», Міністэрства інфармацыі РБ. 222310, Маладзечна, вул. Таўлая,11.
Зак. № 2065. Падпісана ў друк у 13.00 19.6.2003

Наш адрас: **222310, Маладзечна, Вялікі Гасцінец, 68а.** Тэлефоны/факс: (01773) **6-96-67**, **5-38-41** (рэклама), **5-07-99**
E-mail: regionnews@promedia.by, http://regionnews.promedia.by

Прыём дробных аб'яў

Маладзечна Вялікі Гасцінец, 68а. Тэл. **69667, 53841**.
Вілейка вул. Вадап'янава, 23, капіравальны цэнтр «Парус». Тэл. **55284**.
Вілейка вул. 17 Верасня, 30, пошта. Тэл. **55233, 55539**.
Смаргонь вул. Танкістаў, 8, рэдакцыя «Новой газеты Сморгони». Тэл. **33077**.
Смаргонь вул. Танкістаў, 1, аддзяленне сувязі №2 Смаргоні. Тэл. **22211**.
Чысць вул. Зялёная, 4, магазін «Канцкласік». Тэл. **99172**.

Тэлефонныя коды гарадоў рэгіёна: **Астравец** – 01591, **Ашмяны** – 01593, **Валожын** – 01772, **Вілейка** – 01771, **Маладзечна** – 01773, **Мінск** – 017, **Мядзел** – 01797, **Смаргонь** – 01592

Разліковы рахунак №3012164030006 у філіяле ААТ Белзнешэканамбанк» у Маладзечне, код 211, атрымальнік ТАА Рэдакцыя газеты «Рэгіянальная газета», УНН 600288444